

PREDLOG

Na osnovu člana 4 Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom ("Službeni list CG", broj 40/16), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____2021. godine, donijela je

ODLUKU O UTVRĐIVANJU NACIONALNE KONTROLNE LISTE NAORUŽANJA I VOJNE OPREME*

Član 1

Ovom odlukom utvrđuje se Nacionalna kontrolna lista naoružanja i vojne opreme.

Član 2

Kontrolisanom robom naoružanja i vojne opreme smatra se naoružanje, vojna oprema i odnosne tehnologije, koji su usklađeni sa Zajedničkom listom vojne opreme, koja je obuhvaćena pravilima ponašanja Evropske unije o postupanju kod izvoza naoružanja.

Nacionalna kontrolna lista naoružanja i vojne opreme čini sastavni dio ove odluke.

Član 3

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme ("Službeni list CG", broj 69/18).

Član 4

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

* U ovu odluku prenijete su odredbe direktive "Common Military List of the European Union No 2020/C85/01 of 18 February 2019, adopted by the Council on 17 February 2020".

Vlada Crne Gore

Broj:
Podgorica, _____2021. godine

**PREDSJEDNIK,
Prof.dr Zdravko Krivokapić**

NACIONALNA KONTROLNA LISTA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Napomena 1. Pojmovi u „navodnicima” su definisani pojmovi. Pozvati se na „Definicije pojmova korištenih u Popisu” priložene ovom Popisu.

Napomena 2. U nekim slučajevima hemikalije su popisane imenom i CAS brojem. Popis se odnosi na hemikalije iste strukturne formule (uključujući hidrate) bez obzira na ime ili CAS broj. CAS brojevi prikazani su kako bi se lakše identifikovala određena hemikalija ili smjesa bez obzira na nomenklaturu. CAS brojevi ne mogu se koristiti kao jedino sredstvo identifikacije budući da neki oblici navedenih hemikalija imaju različite CAS brojeve, a i smjese koje sadrže navedenu hemikalije mogu takođe imati različite CAS brojeve.

ML1. Oružje sa glatkom cijevi kalibra manjeg od 20 mm, ostalo naoružanje i automatsko oružje kalibra 12,7 mm ili manjeg (kalibra 0,50 inča) i pribor kako slijedi, te za njih posebno namijenjene komponente:

Napomena *ML1. se ne odnosi na:*

- a. Vatreno oružje posebno namijenjeno za ispaljivanje tzv. lažne municije iz kojeg nije moguće ispaliti bilo koji projektil;*
- b. Vatreno oružje posebno konstruisano za ispaljivanje vođenih projektila bez visoko eksplozivnog punjenja ili komunikacijske veze, sa dometom koji je manji ili jednak 500 m;*
- c. Oružje koje ispaljuje municiju s ivičnim paljenjem i koje nije potpuno automatsko;*
- d. „Onesposobljeno vatreno oružje”.*

a. Puške i kombinovano oružje, ručno vatreno oružje, automatske puške, automati i višecijevno oružje;

Napomena *ML 1.a. se ne odnosi na sljedeće:*

- a. Puške i kombinovano oružje, proizvedeno prije 1938. godine;*
- b. Reprodukcije pušaka i kombinovanog oružja čiji su originali proizvedeni prije 1890. godine;*
- c. Pištolje, višecijevno oružje i automatske puške proizvedene prije 1890. godine i njihove reprodukcije.*
- d. Puške ili pištolje, posebno namijenjene za ispaljivanje inertnih projektila potiskom kompresovanog vazduha ili CO₂.*
- e. Ručno vatreno oružje posebno izrađeno za bilo što od sljedećeg:*
  - 1. Ubijanje domaćih životinja ili*
  - 2. Uspavljivanje životinja.*

b. Oružje sa glatkom cijevi, kako slijedi:

1. Oružje sa glatkom cijevi posebno namijenjeno vojnoj upotrebi;
2. Ostala oružja sa glatkom cijevi kako slijedi:

- a. Potpuno automatsko;
- b. Poluautomatsko ili s kliznim mehanizmom punjenja (pumperice);

Napomena ML1.b.2. se ne odnosi na oružje posebno namijenjeno za ispaljivanje inertnih projektila potiskom kompresovanog vazduha ili CO₂.

Napomena ML 1.b. se ne odnosi na sljedeće:

- a. Oružje glatke cijevi proizvedeno prije 1938;
- b. Reprodukcije oružja glatke cijevi čiji su originali proizvedeni prije 1890. godine;
- c. Oružje glatke cijevi koje se koristi za lov ili sport. To oružje ne smije biti specijalno projektovano za vojnu upotrebu niti smije biti automatsko;
- d. Oružje glatke cijevi posebno namijenjeno za:
  - 1. humano ubijanje domaćih životinja;
  - 2. uspavljivanje životinja;
  - 3. seizmičke testove;
  - 4. ispaljivanje industrijskih projektila; ili
  - 5. onesposobljavanje improvizovanih eksplozivnih naprava.

Pažnja: Uređaji za deaktiviranje/onesposobljavanje su obuhvaćeni stavkom ML4. i odrednicom IA006 u okviru odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.

- c. Oružja koja koriste municiju bez čaure;
- d. Oprema posebno namijenjena sredstvima navedenima u ML1.a., ML1.b. ili ML1.c., kako slijedi:
  - 1. odvojivi okviri za municiju;
  - 2. prigušivači zvuka ili moderatori;
  - 3. posebni dodaci za montiranje na pušku;
  - 4. prigušivači bljeska;
  - 5. optički nišani za oružje sa elektroničkim procesuiranjem slike;
  - 6. optički nišani za oružje posebno namijenjeno vojnoj namjeni.

ML2. Oružja sa glatkom cijevi kalibra 20 mm ili većeg, ostala oružja ili naoružanje kalibra većeg od 12,7 mm (kalibra 0,50 inča), bacači i pribor kako slijedi, i za njih posebno namijenjene komponente:

- a. Oružje, haubice, topovi, minobacači, protuoklopno oružje, lanseri raketa, vojni bacači plamena, puške, netrzajno oružje i oružje s glatkom cijevi;

Napomena 1 ML2.a. uključuje ubrizgavače, mjerne sprave, rezervoare, te ostale komponente posebno namijenjene za upotrebu tečnih pogonskih punjenja za bilo koji dio opreme koji je određen po ML2.a.

Napomena 2 ML 2.a. se ne odnosi na sljedeće oružje:

- a. Puške, oružje glatke cijevi i kombinovano oružje proizvedeno prije 1938. godine;
- b. Reprodukcije pušaka, kombinovanog oružje čiji su originali proizvedeni prije

1890. godine;

- c. Oružje, haubice, topove i minobacače, proizvedene prije 1890. godine;
- d. Oružje glatke cijevi koje se koristi za lov ili sport. To oružje ne smije biti specijalno projektovano za vojnu upotrebu niti smije biti automatsko;
- e. Oružje glatke cijevi posebno namijenjeno za:

- 1. Ubijanje domaćih životinja;
- 2. Uspavljivanje životinja;
- 3. Seizmičke testove;
- 4. Ispaljivanje industrijskih projektila; ili
- 5. Onesposobljavanje improvizovanih eksplozivnih naprava.

Pažnja: Uređaji za deaktiviranje/onesposobljavanje su obuhvaćeni stavom ML4, i odrednicom 1A006 u okviru odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.

- f. Ručni lanseri posebno namijenjeni za ispaljivanje vođenih projektila vezanih za lansere, bez eksplozivnog punjenja ili komunikacijske veze, dometa do 500m.

- b. Bacači, posebno izrađeni ili „izmijenjeni” za vojnu uporabu;

- 1. Bacači dimnih bomba;
- 2. Bacači plinskih bomba;
- 3. Bacači pirotehničkih sredstava;

Napomena: ML2.b. se ne odnosi na signalne pištolje.

- c. Posebno konstruirani pribor za oružje naveden u ML2.a. kako slijedi:

- 1. ciljnici za oružje i nosači ciljnika za oružje posebno namijenjeni za vojnu uporabu;
- 2. naprave za smanjenje otkrivanja položaja;
- 3. držači;
- 4. odvojivi spremnici za streljivo;

- d. Ne upotrebljava se od 2019.

ML3. Municija i naprave za podešavanje upaljača, kako slijedi, i za njih posebno konstruisane komponente:

- a. Municija za oružje koje je određeno po ML1, ML2. ili ML12.
- b. Naprave za podešavanje upaljača posebno konstruisane za municiju navedenu u ML3.a.

Napomena 1 Posebno namijenjene komponente navedene u ML3. uključuju:

- a. Metalne ili plastične komponente kao što su nakovnji kapisle, košuljice zrna, članci redeniak, vodeći prstenovi i metalni djelovi municije;
- b. Sigurnosne i oružne naprave, upaljače, senzore i inicijalne naprave;
- c. Energetska punjenja za jednokratno ispaljenje;
- d. Zapaljive čaure za punjenje;

e. Kasetnu municiju, uključujući male bombe, mine i projektele navođene na cilj.

Napomena 2 ML3.a. ne odnosi se na sledeće:

- a. municija bez projektila (sa pertlovanim vrhom);
- b. školska municija sa šupljom komorom za barut;
- c. ostala manevarska i školska municija koja nema komponente koje ima bojeva municija; ili
- d. komponente posebno namijenjene za manevarsku ili školsku municiju, navedene u ovoj Napomeni 2. a., b. ili c.

Napomena 3 ML3.a. se ne odnosi na patrone posebno namijenjene za sljedeće svrhe:

- a. Signalizacija;
- b. Rastjerivanje ptica, ili
- c. Paljenje fitilja na naftnim bušotinama.

ML4. Bombe, torpeda, rakete, projektili, ostale eksplozivne naprave i punjenja kao i pripadajuća oprema i pribor, kako slijedi, posebno namijenjena za vojnu upotrebu kao i za njih posebno izrađene komponente:

Pažnja 1 Za opremu za navođenje i navigaciju, vidi ML11.

Pažnja 2 Sistemi zaštite od protivavionskih projektila (AMPS), vidi ML4.c.

- a. Bombe, torpeda, granate, dimne kutije, rakete, mine, projektili, dubinska (protivpodmornička) punjenja, punjenja za rušenje kao i oprema za uništavanje, »pirotehničke« naprave, patrone i simulatori (npr. oprema koja simulira karakteristike bilo kojeg od ovih sredstava) posebno namijenjenih za vojnu upotrebu:

Napomena ML4.a. uključuje:

- a. Dimne bombe, zapaljive bombe i eksplozivne naprave;
- b. Mlaznice raketnih projektila i vrhove projektila na letjelicama koje imaju mogućnost povratka u atmosferu.

- b. Oprema koja sadrži sve od navedenog:

1. Posebno namijenjena za vojnu upotrebu; i
2. Posebno namijenjena za „aktivnosti” vezane za bilo koju od sledećih stavki:
  - a. Robu određenu po ML4.a.; ili
  - b. Improvizovane eksplozivne naprave (IEDs).

Tehnička napomena:

Za potrebe ML4.b.2. “aktivnosti” se odnose na rukovanje, lansiranje, polaganje, kontrolu, pražnjenje, detonaciju, aktiviranje, energetsko punjenje za jednokratno ispaljenje, zavaravanje, ometanje, čišćenje, detekciju, prekid ili uklanjanje.

Napomena 1 ML4.a. uključuje:

- a. Mobilnu opremu za pretvaranje gasa u tečno stanje koja može proizvesti 1000 kg ili više gasa u tečnom stanju dnevno;
- b. Plutajući električni provodni kabl za čišćenje magnetskih mina.

Napomena 2 *ML.4.b. se ne odnosi na ručne naprave koje su namijenjene isključivo za detekciju metalnih predmeta i nemaju mogućnost razlikovanja mina od ostalih metalnih predmeta.*

c. **Sistemi zaštite od protivavionskih projektila (AMPS).**

Napomena *ML.4.c. se ne odnosi na Sisteme zaštite od protivavionskih projektila AMPS koji posjeduju sve od navedenog:*

- a. *Bilo koji od navedenih senzora za upozoravanje na projekte:*
  1. *Pasivni senzori koji dostižu jačinu javljanja između 100-400 nm; ili*
  2. *Aktivni pulsirajući Dopler sistemi za upozoravanje na projekte;*
- b. *Sistemi za stvaranje protumjera;*
- c. *Baklje, koji ispoljavaju i vidljivi i infracrveni trag, za izbjegavanje susreta sa protivavionskim projektilima;*
- d. *Instaliran na "civilnom vazduhoplovu" i posjeduje sve od navedenog:*
  1. *Sistem zaštite od protivavionskih projektila je jedino operativan na posebnom civilnom vazduhoplovu na kojem je instaliran poseban AMPS i za koji je potrebno sve od navedenog:*
    - a. *Civilni sertifikat tipa koji izdaju nadležni za civilno vazduhoplovstvo jedne ili više država članica EU ili države učesnice u Sporazumu iz Wassenara; ili*
    - b. *Sličan dokument koji je prihvaćen od strane Međunarodne Civilne Vazduhoplovne organizacije (ICAO).*
  2. *AMPS koristi zaštitu od neovlašćenog pristupa „softveru“; i*
  3. *AMPS uključuje i aktivni mehanizam koji onemogućava sistem da funkcioniše kada je uklonjen sa civilnog vazduhoplova na kojem je bio instaliran.*

ML5. Kontrola paljbe i odgovarajuća oprema za uzbunjivanje i upozoravanje, kao i srodni sistemi, oprema za testiranje, uciljavanje i protivmjere, kako slijedi, posebno namijenjena za vojnu upotrebu kao i za njih posebno izrađene komponente i pribor:

- a. *Nišani oružja, računari za bombardovanje, sistemi za usmjeravanje oružja i sistemi za upravljanje paljbom;*
- b. *Ostali sustavi kontrole paljbe, uzbunjivanja i upozoravanja te srodni sustavi kako slijedi:*
  1. *Sustavi za određivanje položaja cilja, označivanje, određivanje daljine do cilja, promatranje ili praćenje;*
  2. *Oprema za detekciju, prepoznavanje ili identifikaciju;*
  3. *Prikupljanje podataka ili oprema za ugradnju senzora;*
- c. *Oprema za protivelektronsko djelovanje namijenjena sredstvima koja su određena po ML5.a. ili ML 5.b.;*

Napomena *Za potrebe ML5.c, u opremu za protivelektronsko djelovanje spada i oprema za detekciju.*

- d. Oprema za testiranje na terenu ili uciljavanje, posebno namijenjena za sredstva koja su određena po ML5.a., ML5.b. ili ML5.c.

ML6. Kopnena vozila i komponente, kako slijedi:

Pažnja: Za opremu za navođenje i navigaciju vidi ML11.

- a. Kopnena vozila i njihove komponente, posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu;

Napomena 1. ML6.a. uključuje:

- a. Tenkove i ostala vojna naoružana vozila te vojna vozila koja su opremljena nosačima za naoružanje ili opremom za postavljanje mina ili lansiranje projektila navedena u ML4;
- b. Oklopna vozila;
- c. Amfibijska vozila i vozila za prelaženje dubokih vodenih površina;
- d. Vozila za izvlačenje i vozila za vuču ili prijevoz streljiva ili sustava oružja, kao i s tim povezanu opremu za rukovanje teretom;
- e. Priključna vozila.

Napomena 2. Modifikacija kopnenog vozila za vojnu uporabu navedenog u ML6.a. podrazumijeva strukturnu, električnu ili mehaničku promjenu koja uključuje jednu ili više komponenti posebno konstruiranih za vojnu uporabu. Te komponente uključuju:

- a. Zaštitu pneumatika izvedenu tako da pneumatici budu neprobojni za metke;
- b. Oklopnu zaštitu vitalnih dijelova (npr. spremnika goriva ili kabine vozila);
- c. Posebna pojačanja ili nosače oružja;
- d. Svijetla za noćnu vožnju.

- b. Ostala kopnena vozila i komponente, kako slijedi:

1. Vozila koja imaju sljedeće karakteristike:

- a. proizvedena su ili opremljena materijalom ili komponentama koji pružaju balističku zaštitu nivoa III (u skladu sa standardom NIJ 0108.01 iz septembra 1985. godine ili uporedivom nacionalnom normom) ili još bolju zaštitu;
- b. pogon na sva četiri točka, uključujući i vozila koja radi veće nosivosti imaju dodatne točkove, bilo da ti točkovi imaju pogon ili ne;
- c. bruto težina vozila je veća od 4.500 kg; i
- d. dizajnirana su ili modifikovana za upotrebu po svim terenima;

2. Komponente koje imaju sljedeće karakteristike:

- a. Posebno su dizajnirane za vozila navedena pod ML6.b.1; i
- b. Pružaju balističku zaštitu nivoa III ili više (shodno normi NIJ 0108.01 iz septembra 1985. godine ili uporedivoj nacionalnoj normi), ili još bolju zaštitu

Pažnja: Vidi takođe ML13.a.

Napomena 1. *ML6. ne primjenjuje se na civilna vozila konstruirana ili modificirana za prijevoz novca ili vrijednost.*

Napomena 2. *ML6. ne odnosi se na vozila koja ispunjavaju sve navedeno:*

- a. Proizvedena su prije 1946. godine;
- b. Nemaju stavke navedene u Zajedničkom popisu robe vojne namjene EU-a i proizvedene nakon 1945. godine, osim reprodukcija originalnih komponenti ili pribora za vozilo;
- c. Ne uključuju oružje navedeno u ML1., ML2. ili ML4., osim ako je neupotrebljivo i ako iz njega nije moguće ispaljivati projektile.

ML7. Hemijski i “biološki agensi”, “agensi za kontrolu nemira”, radioaktivni materijali, s tim u vezi oprema, komponente i materijali, kako slijedi:

- a. „Biološki agensi” ili radioaktivni materiji odabrani ili prilagođeni u cilju povećanja njihove učinkovitosti u stvaranju žrtava među ljudima i životinjama, degradiranju opreme ili oštećenju usjeva ili okoliša;
- b. Agensi za hemijsko ratovanje (CW), uključujući:
  1. Nervne agense za hemijsko ratovanje:
    - a. O-Alkil (jednak ili manji od C₁₀ uključujući cikloalkil), alkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) – fosfonofluoridati, kao što su:

Sarin (GB): O – izopropil metilfosfonofluoridat (CAS 107-44-8); i
Soman (GD): O- pinacolyl metilfosfonofluoridat (CAS 96-64-0);
    - b. O- Alkil (jednak ili manji od C uključujući cikloalkil) N, N-dialkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) fosforamidocijanidati, kao što su:

Tabun (GA): O-etil N, N-dimetilfosforamidocijanidat (CAS 77-81-6);
    - c. O- Alkil (H ili jednak ili manji od C₁₀ uključujući cikloalkil) S-2-dialkil (metil, etil, n-propil ili izopropil)- aminoetil alkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) fosfonotiolati i odgovarajuće alkalne i protonizovane soli, kao što su:

VX: O-etil S-2-diizopropilaminoetil metil fosfonotiolat (CAS 50782-69-9);
  2. Kožni agensi za hemijsko ratovanje:
    - a. Sumporni otrovi, kao što su:
      1. 2-hloroetilhlorometilsulfid (CAS 2625-76-5);
      2. Bis (2-hloroetil) sulfid (CAS 505-60-2);
      3. Bis (2-hloroetiltio) metan (CAS 63869-13-6);
      4. 1,2-bis (2-hloroetiltio) etan (CAS 3563-36-8);
      5. 1,3-bis (2-hloroetiltio) –n-propan (CAS 63905-10-2);
      6. 1,4-bis (2-hloroetiltio) –n-butan (CAS 142868-93-7);
      7. 1,5-bis (2-hloroetiltio) –n-pentan (CAS 142868-94-8);
      8. Bis (2-hloroetiltiometil) eter (CAS 63918-90-1);
      9. Bis (2-hloroetiltioetil) eter (CAS 63918-89-8);

- b. Luiziti, kao što su:
  1. 2-hlorovinildihloroarsin (CAS 541-25-3);
  2. Tris (2-hlorovinil) arsin (CAS 40334-70-1);
  3. Bis (2-hlorovinil) hloroarsin (CAS 40334-69-8);
- c. Azotni otrovi (iperiti) kao što su:
  1. HN1: bis (2-hloroetil) etilamin (CAS 538-07-8);
  2. HN2: bis (2-hloroetil) metilamin (CAS 51-75-2);
  3. HN3: tris (2-hloroetil) amin (CAS 555-77-1);
3. Agensi za onesposobljavanje u hemijskom ratovanju, kao što su:
  - a. 3-kviniklidinil benzilat (BZ) (CAS 6581-06-2);
4. Defolijanti namijenjeni hemijskom ratovanju, kao što su:
  - a. Butil 2-hloro-4-fluorofenoksiacetat (LNF);
  - b. 2,4,5-trihlorofenoksioktenska kisjelina (CAS 93-76-5) pomiješana s 2,4-dihlorofenoksioktenske kisjeline (CAS 94-75-7) (narandžasti agens (CAS 39277-47-9)).
- c. Binarni prekursori i ključni prekursori namijenjeni hemijskom ratovanju, kako slijedi:
  1. Alkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) fosfonil difluoridi, kao što su:
DF: metil fosfonildifluorid (CAS 676-99-3);
  2. O-Alkil (H ili jednak ili manji od C₁₀ uključujući cikloalkil) 0-2-dialkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) aminoetil alkil (metil, etil, n-propil ili izopropil) fosfoniti i odgovarajuće alkalne i protonizovane soli, kao što su:
QL: O-etil-2-di-izopropilaminoetil metilfosfonit (CAS 57856-11-8);
  3. Hlorosarin: O-izopropil metilfosfonohloridat (CAS 1445-76-7);
  4. Hlorosoman: O-pinakolil metilfosfonohloridat (CAS 7040-57-5);
- d. „Agensi za suzbijanje nemira”, aktivne sastavne hemikalije i njihove kombinacije, uključujući:
  1. α-Bromobenzenacetonitril (Bromobenzil cijanid) (CA) (CAS 5798-79-8);
  2. [(2-hlorofenil) metilen] propandinitril, (o-hlorobenzilidenemalononitril (CS) (CAS 2698-41-1);
  3. 2-Hloro-1-feniletanon, Fenilacil hlorid (ω-hloroacetofenon) (CN) (CAS 532-27-4);
  4. Dibenz-(b,f)-1,4-oksazefin (CR) (CAS 257-07-8);
  5. 10-Hloro-5, 10-dihidrofenarsazin, (Fenarsazin hlorid), (Adamsit), (DM) (CAS 578-94-9);
  6. N-Nonanomorfolin, (MPA) (CSA 5299-64-9);

Napomena 1. *ML7.d. se ne odnosi na “agense za suzbijanje nereda” koji su pojedinačno pakovani u svrhu samoodbrane.*

Napomena 2. *ML7.d. se ne odnosi na aktivne pojedinačne hemikalije i njihove kombinacije identifikovane i pakovane za proizvodnju hrane ili medicinske svrhe.*

- e. Oprema posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu, izrađena ili modifikovana za raspršivanje bilo čega od naprijed navedenog, i za nju posebno namijenjene komponente:
  - 1. Materijali ili agensi koji su određeni po ML7.a., ML7.b. ili ML7.d.; ili
  - 2. Komponente načinjene od prekursora koji su navedeni u ML7.c.
- f. Oprema za zaštitu i dekontaminaciju, posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu, komponente i hemijske smješe, kako slijedi:
  - 1. Oprema posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu, za odbranu od materijala koji su određeni po ML7.a., ML7.b. ili ML7.d. i za nju posebno namijenjene komponente;
  - 2. Oprema posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu za dekontaminaciju objekata kontaminiranih materijalima koji su određeni po ML7.a., ML7.b. i za nju posebno namijenjene komponente;
  - 3. Hemijske smješe posebno razvijene/formulisane za dekontaminaciju objekata kontaminiranih materijalima koji su određeni po ML7.a. ili ML7.b.;

Napomena: *ML7.f.1. uključuje:*

- a. rashladne jedinice posebno izrađene ili modifikovane za nuklearno, biološko ili hemijsko filtriranje;*
- b. zaštitnu odjeću.*

Pažnja: *Za civilne gas-maske, zaštitnu i dekontaminacijsku opremu vidi takođe odrednicu IA004u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.*

- g. Oprema posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu, izrađena ili modifikovana za pronalaženje ili identifikaciju materijala koji su određeni po ML7.a. ML7.b. ili ML7.d. i za nju posebno namijenjene komponente.

Napomena: *ML7.g. se ne odnosi na lične dozimetre za praćenje radijacije.*

Pažnja: *Vidi takođe i odrednicu IA004 odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene .*

- h. „Biopolimeri” posebno namijenjeni ili prerađeni za otkrivanje ili identifikaciju agenasa za hemijsko ratovanje koji su određeni shodno ML7.b. i kulture posebnih ćelija koje se koriste za njihovu proizvodnju;
- i. „Biokatalizatori” za dekontaminaciju ili razgradnju agenasa za hemijsko ratovanje i njihovi biološki sistemi, kako slijedi:
  - 1. „Biokatalizatori!” posebno namijenjeni za dekontaminaciju ili razgradnju agenasa za hemijsko ratovanje koji su određeni po ML7.b. koji su rezultat usmjerene laboratorijske selekcije ili genetske manipulacije bioloških sistema;
  - 2. Biološki sistemi koji sadrže genetske informacije koje se odnose na proizvodnju

„biokatalizatora” koji se kontrolišu po ML7.i.1., kako slijedi:

- a. „Ekspresivni vektori”;
- b. Virusi;
- c. Kulture ćelija.

Napomena 1. *ML7.b. i ML7.d. se ne odnosi na sljedeće:*

- a. *Cijanogen hlorid (CAS 506-77-4). Vidi odrednicu IC450.a5 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene;*
- b. *Cijanovodična kisjelina (CAS 74-90-8);*
- c. *Hlor (CAS 7782-50-5);*
- d. *Karbonil hlorid (fosgen) (CAS 75-44-5). Vidi odrednicu IC450.a4 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene;*
- e. *Difosgen (trihlorometil-hloroformat) (CAS 503-38-8);*
- f. *Nije u upotrebi od 2004;*
- g. *Ksilil bromid, orto: (CAS 89-92-9), meta: (CAS 620-13-3), para: (CAS 104-81-4);*
- h. *Benzil bromid (CAS 100-39-0);*
- i. *Benzil jodid (CAS 620-05-3);*
- j. *Bromo aceton (CAS 598-31-2);*
- k. *Cijan bromid (CAS 506-68-3);*
- l. *Bromo metiletilketon (CAS 816-40-0);*
- m. *Hloro aceton (CAS 78-95-5);*
- n. *Etil jodoacetat (CAS 623-48-3);*
- o. *Jodo aceton (CAS 3019-04-3);*
- p. *Hloropikrin (CAS 76-06-2). Vidi odrednicu IC450.a7 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.*

Napomena 2. *Kulture ćelija i biološki sistemi navedeni u ML7.h. i ML7.i.2. su isključivi i te tačke se ne odnose na ćelije ili biološke sisteme za civilne svrhe, kao što su poljoprivreda, farmacija, medicina, veterina, životna sredina, uklanjanje otpada ili industrija hrane.*

ML8. “Energetski materijali” i odgovarajuće supstance, kako slijedi:

Pažnja 1 *Vidi takođe odrednicu IC011 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.*

Pažnja 2 *Za punjenja i naprave vidi ML4 i odrednicu 1A008 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.*

Tehničke napomene

1. *Za potrebe ML8., osim ML8.c.11. ili ML 8.c.12., riječ smješa se odnosi na sastav dvije ili više supstanci u kojoj barem jedna podijelje kontroli po tačkama ML8.*
2. *Bilo koja supstanca navedena u tačkama ML8. je određena po ovoj listi čak i kad se koristi za*

neke druge primjene od onih navedenih (npr. TAGN se uglavnom koristi kao eksploziv ali se može koristiti i kao gorivo ili kao oksidator).

3. Za potrebe ML8., veličina čestica je srednji prečnik čestice na osnovu težine ili zapremine. Prilikom uzorkovanja i određivanja veličine čestica koriste se međunarodni ili jednakovrijedne nacionalne norme.

a. "Eksplozivi" i njihove "smješe" kako slijedi:

1. ADNBF (aminodinitrobenzofuroksan ili 7-amino-4,6-dinitrobenzofurazane-1-oksidi) (CAS 97096-78-1);
2. BNCP (cis-bis (5-nitrotetrazolato) tetra amin-kobalt (III) perhlorat) (CAS 117412-28-9);
3. CL-14 (diamino dinitrobenzofuroksan ili 5,7-diamino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-oksidi) (CAS 117907-74-1);
4. CL-20 (HNIW ili heksanitroheksaazaisovurcitan) (CAS 135285-90-4); klatrati od CL-20 (vidi takođe ML8.7(3) i .7(4) za njegove "prekursore");
5. CP (2-(5-cijanotetrazolato) penta amin-kobalt (III) perhlorat) (CAS 70247-32-4);
6. DADE (1,1-diamino-2,2-dinitroetilen, FOX7) (CAS 145250-81-3);
7. DATB (diaminotrinitrobenzen) (CAS 1630-08-6);
8. DDFP (1,4-dinitrodifurazanopiperazin);
9. DDPO (2,6-diamino-3,5-dinitropirazin-1-oksidi, PZO) (CAS 194486-77-6);
10. DIPAM (3,3'-diamino-2,2',4,4',6,6'-heksanitrobifenil ili dipikramid) (CAS 17215-44-0);
11. DNGU (DINGU ili dintroglukoluril) (CAS 55510-04-8);
12. Furazani, kako slijedi:
  - a. DAAOF (diaminoazoksifurazan);
  - b. DAAzF (diaminoazofurazan) (CAS 78644-90-3);
13. HMX i derivati (vidi takođe ML8.g.5 za njegove "sirovine za izradu"), kako slijedi:
  - a. HMX (Ciklotetrametilenetranitramin,oktahidro-1,3,5,7-tetranitro 1,3,5,7-tetrazin,1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazaciklooktan,oktogen ili octogene) (CAS 2691-41-0);
  - b. difluoroaminated analozi HMX;
  - c. K-55 (2,4,6,8 - tetranitro- 2,4,6,8 - tetraazabiciklo [3,3,0] - octanone - 3, tetranitrosemiglikouril ili keto-bicyclic HMX) (CAS 130256-72-3);
14. HNAD (heksanitroadamantan) (CAS 143850-71-9);
15. HNS (heksanitrostilben) (CAS 20062-22-0);
16. Imidazoli, kako slijedi:
  - a. BNNII (oktahidro-2,5-bis(nitroimino) imidazo[4,5-d] imidazol);
  - b. DNI (2,4-dinitroimidazol) (CAS 5213-49-0);
  - c. FDIA (1-fluoro-2,4-dinitroimidazol);

- d. NTDNIA (N-(2-nitrotriazol)-2,4-dinitroimidazol);
- e. PTIA (1-picryl-2,4,5-trinitroimidazol);
- 17. NTNMH (1-(2-nitrotriazol)-2-dinitrometilen hidrazin);
- 18. NTO (ONTA ili 3-nitro-1,2,4-triazol-5-jedan) (CAS 932-64-9);
- 19. Polinitrokubani sa više od četiri nitro grupe;
- 20. PYX (2,6-Bis(picrilamino)-3,5-dinitropiridin) (CAS 38082-89-2);
- 21. RDX i derivati, kako slijedi:
  - a. RDX (ciklotrimetilenetrinitramin, ciklonit, T4, heksahidro-1,3,5-trinitro-1,3,5-1,3,5-triazin, 1,3,5-trinitro-1,3,5-triaza-cikloheksan, heksogen ili hexogene) (CAS 121-82-4);
  - b. Keto-RDX (K-6 ili 2,4,6-trinitro-2,4,6-triazacikloheksanon) (CAS 115029-35-1);
- 22. TAGN (triaminoguanidinenitrat) (CAS 4000-16-2);
- 23. TATB (triaminotrinitrobenzen) (CAS 3058-38-6) (vidi takođe ML8.7.7.za njegove “sirovine za izradu”);
- 24. TEDDZ (3,3,7,7-tetrabis(difluoramino) oktahidro-1,5-dinitro-1,5-diazocin);
- 25. Tetrazoli, kako slijedi:
  - a. NTAT (nitrotriazol aminotetrazol);
  - b. NTNT (1-N-(2-nitrotriazolo)-4-nitrotetrazol);
- 26. Tetril (trinitrofenilmetilnitramin) (CAS 479-45-8);
- 27. TNAD (1,4,5,8-tetranitro-1,4,5,8-tetraazadekalin) (CAS135877-16-6) (vidi takođe ML8.7.6 za njegove “sirovine za izradu”);
- 28. TNAZ (1,3,3-trinitroazetidin) (CAS 97645-24-4) (vidi takođe ML8.g.2 za njegove “prekursore”);
- 29. TNGU (SORGUYL ili tetranitroglikoluril) (CAS 55510-03-7);
- 30. TNP (1,4,5,8-tetranitro-piridazino[4,5-d]piridazin) (CAS 229176-04-9);
- 31. Triazini, kako slijedi:
  - a. DNAM (2-oksi-4,6-dinitroamino-s-triazin) (CAS 19899-80-0);
  - b. NNHT(2-nitroimino-5-nitro-heksahidro-1,3-5-triazin)(CAS 130400-13-4);
- 32. Triazoli, kako slijedi:
  - a. 5-azido-2-nitrotriazol;
  - b. ADHTDN (4-amino-3,5-dihidrazino-1,2,4-triazol dinitramid) (CAS 1614-08-0);
  - c. ADNT (1-amino-3,5-dinitro-1,2,4-triazol);
  - d. BDNTA ([bis-dinitrotriazol]amin);
  - e. DBT (3,3”-dinitro-5,5-bi-1,2,4-triazol) (CAS 30003-46-4);
  - f. DNBT (dinitrobistriazol) (CAS 70890-46-9);
  - g. Ne koristi se od 2010;
  - h. NTDNT (1-N-(2-nitrotriazolo) 3,5-dinitrotriazol);

- i. PDNT (1-picril-3,5-dinitrotriazol);
  - j. TACOT (tetranitrobenzotriazolobenzotriazol) (CAS 25243-36-1);
33. Eksplozivi koji nijesu navedeni pod ML8.a., i koji imaju jedno od sljedećih svojstava:
    - a. brzinu detonacije koja prelazi 8700 m/s na maksimalnoj gustini, ili
    - b. pritisak detonacije koji prelazi 34 GPa (340 kbar);
  34. Ne koristi se od 2013. godine;
  35. DNAN (2,4-dinitroanizol) (CAS 119-27-7);
  36. TEX (4,10-dinitro-2,6,8,12-tetraoksa-4,10-diazaisovurcitan)
  37. GUDN (Guanylurea dinitramid) FOX-12 (CAS 217464-38-5)
  38. Tetrazini, kao što slijedi:
    - a. BTAT (Bis(2,2,2-trinitroetil-3,6-diaminotetrazin);
    - b. LAX-112 (3,6-diamino-1,2,4,5-tetrazin-1,4-diksid);
  39. Energetski jonski materijali koji se tope na temperaturi između 343 K (70 °C) i 373 K (100 °C) i sa brzinom detonacije većom od 6,800 m/s ili pritiskom detonacije višim od 18 GPa (180 kbar);
  40. BTNEN (Bis(2,2,2-trinitroetil)-nitramin) (CAS 19836-28-3);
  41. FTDO (5,6- (3 "4'-furazano)- 1,2,3,4-tetrazin-1,3- dioksid);
  42. EDNA (etilendinitramin) (CAS 505-71-5);
  43. TKX-50 (dihidroksilamonij 5,5'-bistetrazol-1,1'-diolat);

Napomena: ML8.a. uključuje „eksplozivne kokristale”.

Tehnička napomena

“Eksplozivni kokristal” je čvrsti materijal koji se sastoji od pravilnog trodimenzionalnog rasporeda dvaju ili više eksplozivnih molekula od kojih je barem jedan naveden u ML8.a.

- b. “Pogonska goriva”, kako slijedi:
  1. Bilo koje kruto “pogonsko gorivo” teoretskog specifičnog impulsa (u standardnim uslovima) većeg od:
    - a. 240 sekundi za ne-metalizovano, ne-halogenizovano ‘pogonsko gorivo’;
    - b. 250 sekundi za ne-metalizovano, ne-halogenizovano ‘pogonsko gorivo’; ili
    - c. 260 sekundi za metalizovano ‘pogonsko gorivo’;
  2. Ne koristi se od 2013. godine
  3. „Pogonska goriva” koja imaju vrijednost konstante snage veću od 1.200 kJ/kg;
  4. „Pogonska goriva” koja mogu podnijeti stabilnu linearnu brzinu gorenja veću od 38mm/s u standardnim uslovima (izmjereno u obliku inhibiranog uzorka) na pritisku 6,89 MPa (68,9 bar) pritiska i 294 K (21 °C);

5. Elastomerom modifikovano izliveno dvobazno »pogonsko gorivo« (EMCDB) čija je deformacija pri najvećem naprezanju veća od 5% na 233 K (-40 °C);
  6. Bilo koje „pogonsko gorivo“ koje sadrži supstance navedene u ML8.a.
  7. „Pogonska goriva“, koja nijesu navedena na drugom mjestu u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme Crne Gore, a posebno su namijenjena za vojnu upotrebu;
- c. „Pirotehnika“, goriva i supstance u vezi s tim, kako slijedi, te njihove smješe:
1. Goriva za „vazduhoplove“ posebno pripremljena za vojne svrhe;
- Napomena 1:* Tačka ML8.c.1. ne odnosi se na sljedeća goriva za „vazduhoplove“: JP-4, JP-5, i JP-8.
- Napomena 2:* Goriva za „vazduhoplove“ navedena u tački ML8.c.1. gotovi su proizvodi, a ne njihovi sastojci.
2. Alan (aluminijски hidrid) (CAS 7784-21-6);
  3. Borani, kako slijedi, i njihovi derivati:
    - a. Karborani;
    - b. Homolozi borane, kako slijedi:
      1. dekaboran (14) (CAS 17702-41-9);
      2. pentaborani (9) (CAS 19624-22-7 i 18433-84-6);
      3. pentaboran (11) (CAS 18433-84-6);
  4. Hidrazin i derivati, kako slijedi (vidi takođe ML8.d.8. i d.9. za oksidiranje hidrazinskih derivata):
    - a. Hidrazin (CAS 302-01-2) koncentracije 70% ili veće;
    - b. Monometil hidrazin (CAS 60-34-4);
    - c. Simetrični dimetil hidrazin (CAS 540-73-8);
    - d. Simetrični dimetil hidrazin (CAS 57-14-7);
- Napomena* ML8.c.4.a. ne primjenjuje se na, smješe 'hidrazina specijalno formulisane za kontrolu korozije.
5. Metalna goriva „smješe“ goriva ili „pirotehničke“ smješe u obliku čestica, bez obzira na to jesu li sferične, atomizovane, sferoidalne, pločaste ili mljevene, proizvedene od materijala koji sadrži 99 % ili više:
    - a. Metala i njihove „smješe“, kao što je navedeno:
      1. Berilijum (CAS 7440-41-7) veličine čestica manje od 60 µm
      2. Gvozdeni prah (CAS 7439-89-6) veličine čestica od 3 µm ili manje proizveden redukcijom oksida gvoždja vodonikom;
    - b. „Smješe“ koje sadrže bilo šta od sljedećeg:
      1. Cirkonijum (CAS 7440-67-7), magnezijum (CAS 7439-95-4) ili njihove legure čestica veličine manjih od 60 µm; ili
      2. Bor (CAS 7440-42-8) ili borov karbid (CAS 12069-32-8) goriva čistoće 85% ili veće te veličine čestica manje od 60 µm;

Napomena 1 *ML8.c.5. primjenjuje se na "eksplozive" i goriva, bez obzira na to da li su metali ili legure enkapsulirani u aluminijum, magnezijum, cirkonijum ili berilijum.*

Napomena 2 *ML8.c.5.b. se primjenjuje isključivo na metalna goriva u obliku čestica kada su pomiješani sa drugim materijama u smješu napravljenu u vojne svrhe, kao što su sastavi za tečna ili gusta „goriva”, čvrsta punjenja ili „pirotehničke”, ‘smješe’.*

Napomena 3 *ML8.c.5.b.2. se ne primjenjuje na bor i bor-karbid (B4C) obogaćen borom-10 (20% ili više ukupnog sadržaja bora-10).*

6. Vojni materijali koji sadrže zgušnjivače za ugljovodonična goriva posebno formulisana za upotrebu u bacačima plamena ili zapaljivoj municiji, kao što su metalni stearate (npr. oktal (CAS 637-12-7)) ili palmitati;
7. Perhlorati, hlorati i hromati spojeni s metalom u prahu ili drugim komponentama visokoenergetskog goriva;
8. Sferični ili sferoidni aluminijumski prah (CAS 7429-90-5) veličine čestica 60 µm ili manje i proizveden od materijala koji sadrži 99% ili više aluminijuma;
9. Titanijum subhidrid (TiHn) stoihiometrijskog ekvivalenta $n = 0,65-1,68$.
10. Tečna goriva velike gustine i energije koja nijesu navedena pod ML8.c.1, kako slijedi:
  - a. Mješovita goriva, koja sadrže i čvrsta i tečna goriva (npr. vodeni žele borona), gustine energije u odnosu na masu 40 MJ/kg ili veće;
  - b. Ostala goriva velike gustine energije i aditivi goriva (npr. kuban, jonski rastvori, JP-7, JP-10), gustine energije u odnosu na zapreminu 37,5 GJ po kubnom metru ili veće, prilikom merenja na 293 K (20°C) i atmosferskom pritisku od 101.325 kPa;

Napomena: *ML8.c.10.b. ne odnosi se na JP-4, JP-8, fosilna goriva ili biogoriva, ili goriva za motore odobrena za upotrebu u civilnom vazduhoplovstvu.*

11. “Pirotehnički” i pirofori materijali, kako slijedi:
  - a. “Pirotehnika” i pirofori materijali posebno formulisani da bi pojačali ili kontrolisali proizvodnju energije zračenja u bilo kojem dijelu spektra infracrvenih zraka;
  - b. Mješavine magnezijuma, politetrafluoroetilen (PTFE) i viniliden difluorid-heksafluoropropilen kopolimera (npr. MTV);
12. Mješavine goriva “pirotehničke” smješe ili “energetski materijali”, koji nijesu navedeni pod ML8., a koji imaju sledeće karakteristike:
  - a. Koji sadrže više od 0,5% čestica sledećih elemenata:
    1. Aluminijum;
    2. Berilijum;
    3. Boron;
    4. Cirkonijum;
    5. Magnezijum; ili
    6. Titanijum;

- b. Čestice navedene pod ML8.c.12.a. veličine manje od 200 nm u bilo kojem smjeru; i
- c. Čestice navedene pod ML8.c.12.a. sa sadržajem metala 60% ili više;

Napomena: ML8.c.12. uključuje termite.

d. Oksidatori i njihove “smješe”, kako slijedi,:

1. ADN (amonijum dinitramid ili SR 12) (CAS 140456-78-6);
2. AP (amonijum perhlorat) (CAS 7790-98-9);
3. Smješe sastavljene od fluora i bilo kojeg od sljedećih sastojaka:
  - a. Ostali halogeni;
  - b. Kiseonik; ili
  - c. Azot;

Napomena 1 ML 8.d.3. se ne odnosi na hlor trifluorid (CAS 7790-91-2).

Napomena 2 ML 8.d.3. se ne odnosi na azotni triflorid (CAS 7783-54-2) u gasovitom stanju.

4. DNAD (1,3-dinitro-1,3-diazetidini) (CAS 78246-06-7);
5. HAN (hidroksilamonijum nitrat) (CAS 13465-08-2);
6. HAP (hidroksilamonijum perhlorat) (CAS 15588-62-2);
7. HNF (hidrazinijum nitroformat) (CAS 20773-28-8);
8. Hidrazin nitrat (CAS 37836-27-4);
9. Hidrazin perhlorat (CAS 27978-54-7);
10. Tekući oksidatori koji su sastavljeni od ili koji sadrže inhibiranu crvenu zapaljivu azotnu kiselinu (IRFNA) (CAS 8007-58-7);

Napomena ML 8.d.10. se ne odnosi na neinhibiranu zapaljivu azotnu kiselinu.

e. Veziva, plastifikatori, monomeri, polimeri, kako slijedi:

1. AMMO (azidometilmetiloksetan i njegovi polimeri) (CAS 90683-29-7) (vidi takođe ML8.g.1. za njegove „sirovine za izradu”);
2. BAMO (bisazidometiloksetan i njegovi polimeri) (CAS 17607-20-4) (vidi takođe ML8.g.1. za njegove „sirovine za izradu”);
3. BDNPA (bis (2,2-dinitropropil)acetal) (CAS 5108-69-0);
4. BDNPF (bis (2,2-dinitropropil)formal) (CAS 5917-61-3);
5. BTTN (butanetrioltrinitrat) (CAS 6659-60-5) (vidi takođe ML8.g.8. za njegove „sirovine za izradu”);
6. Energetski monomeri, plastifikatori i polimeri, posebno formulisani za vojnu upotrebu, koji sadrže:
  - a. azotne grupe,
  - b. azido grupe,

- c. nitratne grupe,
  - d. nitrazne grupe, ili
  - e. difluoroamino grupe;
7. FAMA0 (3-difluoroaminometil-3-azidometil oksetan) i njegovi polimeri;
  8. FEFO (bis-(2-fluoro-2,2-dinitroetil)formal) (CAS 17003-79-1);
  9. FPF-1 (poli-2,2,3,3,4,4-heksafluoropentan-1,5-diol formal) (CAS 376-90-9);
  10. FPF-3 (poli-2,4,4,5,5,6,6-heptafluoro-2-tri-fluorometil-3-oksaheptan-1,7-diol formal);
  11. GAP (glicidilazid polimer) (CAS 143178-24-9) i njegovi derivati;
  12. HTPB (polibutadien s hidroksil završecima) s funkcionalnošću hidroksila jednakom ili većom od 2,2 i manjom ili jednakom 2,4, hidroksilne vrijednosti manje od 0,77 meq/g i viskoziteta na 30 °C manjeg od 47 poise (CAS 69102-90-5);
  13. Poli (epihlorohidrin) sa funkcionalnim alkoholnim grupama malih molekularnih težina (manjih od 10 000), i to:
    - a. poli(epihlorohidrin),
    - b. poli(epihlorohidrindiol)
  14. NENA-ovi (nitratetilnitramin jedinjenja) (CAS 17096-47-8, 85068-73-1, 82486-83-7, 82486-82-6 i 85954-06-9);
  15. PGN (Poli-GLYN, poliglicidilinitrat ili polinitratometiloksiran) (CAS 27814-48-8);
  16. Poli-NIMMO (polinitratometilmetiloksetan) ili poli-NMMO (poli[3-nitratometil-3-metiloksetan]) (CAS 84051-81-0);
  17. Polinitroortokarbonati;
  18. TVOPA (1,2,3-tris[1,2-bis(difluoroamino)etoksi] propan ili tris vinoksi adukt propana) (CAS 53159-39-0).
  19. 4,5 diazidometil-2-metil-1,2,3-triazol (iso-DAMTR);
  20. PNO (Poli (3-nitrato oksetan));
  21. TMETN (trimetiloletan trinitrat) (CAS 3032-55-1);
- f. „Aditivi“, kako slijedi:
1. Bazni bakarni salicilat (CAS 62320-94-9);
  2. BHEGA (bis-(2-hidroksietil) glikolamid) (CAS 17409-41-5);
  3. BNO (butadienenitrileoksid) (CAS 9003-18-3);
  4. Derivati ferocena, kako slijedi:
    - a. Butacen (CAS 125856-62-4);
    - b. Katocen (2,2-bis-etilferrocenil propan) (CAS 37206-42-1);
    - c. Ferocenske karboksilne kisjeline i esteri ferocenskih karboksilnih kisjelina;
    - d. N-butil-ferocen (CAS 31904-29-7);
    - e. Ostali derivati polimer ferocena koji nisu navedeni pod ML8.6.4;

- f. Etil ferocen (CAS 1273-89-8);
  - g. Propil ferocen;
  - h. Pentil ferocen (CAS 1274-00-6);
  - i. Diciklopentil ferocen;
  - j. Dicikloheksil ferocen;
  - k. Dietil ferocen (CAS 1273-97-8);
  - l. Dipropil ferocen;
  - m. Dibutil ferocen (CAS 1274-08-4);
  - n. Diheksil ferocen (CAS 93894-59-8);
  - o. Acetil ferocen (CAS 1271-55-2)/1,1'diacetil ferocen (CAS 1273-94-5);
5. Olovni beta-resorcilat (CAS 20936-32-7) ili bakarni beta-resorcilat (CAS 70983-44-7);
  6. Olovni citrat (CAS 14450-60-3);
  7. Olovno-bakreni helati beta-resorcilata ili salicilata (CAS 68411-07-4);
  8. Olovni maleat (CAS 19136-34-6);
  9. Olovni salicilat (CAS 15748-73-9);
  10. Olovni stanat (CAS 12036-31-6);
  11. MAPO (tris-1-(2-metil)aziridinil fosfin oksid) (CAS 57-39-6); BOBBA 8 (bis(2-metil aziridinil) 2-(2-hidroksipropanoksi) propilamino fosfin oksid); i ostali MAPO derivati;
  12. Metil BAPO (bis(2-metil aziridinil) metilamino fosfin oksid) (CAS 85068-72-0);
  13. N-metil-p-nitroanilin (CAS 100-15-2);
  14. 3-Nitraza-1,5-pentan diisocijanat (CAS 7406-61-9);
  15. Agensi organo-metalnih spojeva, kako slijedi:
    - a. Neopentil[diallil]oksi, tri[dioctil]fosfato-titanat (CAS 103850-22-2); takođe poznat kao titanijum IV, 2,2[bis 2-propenolato-metil, butanolato, tris (dioktil) fosfato] (CAS 110438-25-0); ili LICA 12 (CAS 103850-22-2);
    - b. Titanijum IV, [(2-propenolato-1) metil, n-propanolatometil] butanolato-1, tris[dioctyl] pirofosfat ili KR 3538;
    - c. Titanijum IV, [(2-propenolato-1) metil, n-propanolatometil] butanolato-1, tris(dioctyl) fosfat;
  16. Policijanodifluoroaminoetilenoksid;
  17. Vezivni agensi kako slijedi:
    - a. 1,1 R,1 S-trimesoul-tris(2-etilaziridin) (HX-868, BITA) (CAS 7722-73-8);
    - b. Polifunkcionalni aziridin amidi s izoftaličnom, trimesičnom, izocijanuričnom ili trimetiladipičnom strukturom i 2-metil ili 2-etil grupom na aziridinskoj grupi;

Napomena Stavka ML8.f.17.b. obuhvata:

a. 1,1H-izoftaloul-bis(2-metilaziridin) (HX-752) (CAS 7652-64-4);

b. 2,4,6-tris(2-etil-1-aziridinil)-1,3,5-trijazin (HX-874) (CAS 18924-91-9);

c. 1,1'-trimetiladipoul-bis(2-etilaziridin) (HX-877) (CAS 71463-62-2).

18. Propilenimin (2-metilaziridin) (CAS 75-55-8);
19. Superfina oksid gvožđa (Fe₂O₃) (CAS 1317-60-8) specifične površine veće od 250m²/g i prosječne veličine čestica od 3,0 nm ili manje;
20. TEPAN (tetraetilenpentaamineakrilonitril) (CAS 68412-45-3); cijanoetilizovani poliamini i njihove soli;
21. TEPANOL (tetraetilenpentaamineakrilonitrileglicidol) (CAS 68412-46-4); cijanoetilizovani poliamini slični glicidolu i njihovim solima;
22. TPB (trifenil bizmut) (CAS 603-33-8).
23. TEPB (Tris (etoksifenil) bizmut) (CAS 90591-48-3);

g. "Prekursori", kako slijedi:

Pažnja: Reference u ML8.g. se odnose na "energetske materijale" koji podliježu kontroli, a koji se proizvode od ovih supstanci.

1. BCMO (bishlorometiloksetan) (CAS 78-71-7) (vidi takođe ML8.5.1. i .5.2);
2. Dinitroazetidini-t-butil sol (CAS 125735-38-8) (vidi takođe ML8.1.28.);
3. Derivati heksaazaisovurcitan, uključujući i HBIW heksabenzilheksaazaisovurcitan) (CAS 124782-15-6) (vidi takođe ML8.a.4.) i TAIW (tetraacetildibenzilheksaazaisovurcitan) (CAS 182763-60-6) (vidi takođe ML 8.a.4.);
4. Ne koristi se od 2013. godine;
5. TAT (1,3,5,7 tetraacetil-1,3,5,7-tetraaza ciklooktan) (CAS 41378-98-7) (vidi takođe ML8.a.13.);
6. 1, 4, 5, 8-tetraazadekalin (CAS 5409-42-7) (vidi takođe ML8.a.27.);
7. 1, 3, 5-trihlorobenzen (CAS 108-70-3) (vidi takođe ML8.a.23.);
8. 1, 2, 4-trihidroksibutan (1,2,4-butanetriol) (CAS 3068-00-6) (vidi takođe ML 8.e.5.).
9. DADN (1,5-diacetil-3,7-dinitro-1,3,5,7-tetraaza-ciklooktan) (vidi takođe ML8.a.13.)

h. Prah i oblici od reaktivnog materijala kao što slijedi:

1. Prah bilo kojeg od navedenih materijala veličine čestica manje od 250 µm u bilo kojem smjeru i koji nije naveden drugdje u ML8.:
  - a. Aluminijski prašci;
  - b. Niobijski prašci
  - c. Bora;
  - d. Cirkonijski prašci;

- e. Magnezijuma;
  - f. Titanijuma;
  - g. Tantara;
  - h. Volframa;
  - i. Molibdena; ili
  - j. Hafnijuma.
2. Oblici, koji nisu navedeni u ML3., ML4., ML12. ili ML16., izrađeni od vrsta praha navedenih u ML8.h.1.

Tehničke napomene:

1. „Reaktivni materijali” osmišljeni su tako da proizvedu egzotermu reakciju samo pod visokim stopama smicanja te da se upotrebljavaju kao obavijači ili kućišta u bojnim glavama.
2. Prah od „reaktivnog materijala” proizvodi se, npr. postupkom visokoenergetskog kugličnog mljevenja.
3. Oblici od „reaktivnog materijala” proizvode se, na primjer, laserskim sinterovanjem.

Napomena 1 ML8. se ne odnosi na sljedeće supstance osim ako su spojene ili pomiješane s “energetskim materijalom” navedenim pod ML8.a. ili metalima u prahu pod ML8.c.:

- a. Amonijak pikrat (CAS 131-74-8);
- b. Crni barut;
- c. Heksanitrodifenilamin (CAS 131-73-7);
- d. Difluoroamin (CAS 10405-27-3);
- e. Azotni skrob (CAS 9056-38-6);
- f. Kalijumov nitrat (CAS 7757-79-1);
- g. Tetranitronaftalen;
- h. Trinitroanisol;
- i. Trinitronaftalen;
- j. Trinitroksilen;
- k. N-pirolidinon; 1-metil-2-pirolidinon (CAS 872-50-4);
- l. Dioktilmaleat; (CAS 142-16-5);
- m. Etilheksilakrilat (CAS 103-11-7);
- n. Trietilaluminijum (TEA) (CAS 97-93-8), trimetilaluminijum (TMA) (CAS 75-24-1) i ostali piroforični metalni alkili i arili litijuma, natrijuma, magnezijuma, cinka ili bora;
- o. Nitroceluloza (CAS 9004-70-0);
- p. Nitroglicerol (ili gliceroltrinitrat, trinitroglicerol) (NG) (CAS 55-63-0)
- q. 2,4,6-trinitrotoluen (TNT) (CAS 118-96-7);
- r. Etilendijamindinitrat (EDDN) (CAS 20829-66-7);

- s. *Pentaeritritoltetranitrat (PETN) (CAS 78-11-5);*
- t. *Olovni azid (CAS 13424-46-9), normalni olovni stifnat (CAS 15245-44-0) i osnovni olovni stifnat (CAS 12403-82-6), i primarni eksplozivni ili smješe za kapisliranje koje sadrže azide ili spojeve azida;*
- u. *Trietileneglikoldinitrat (TEGDN) (CAS 111-22-8);*
- v. *2,4,6-trinitroresorcinol (stifnična kisjelina) (CAS 82-71-3);*
- w. *Dietildifenil urea (CAS 85-98-3); dimetildifenil urea (CAS 611-92-7); metiletildifenil urea [Centraliti];*
- x. *N,N-difenilurea (nesimetrična difenilurea) (CAS 603-54-3);*
- y. *Metil-N,N-difenilurea (metilna nesimetrična difenilurea) (CAS 13114-72-2);*
- z. *Etil-N,N-difenilurea (etilna nesimetrična difenilurea) (CAS 64544-71-4);*
- aa. *2-Nitrodifenilamin (2-NDPA) (CAS 119-75-5);*
- bb. *4-Nitrodifenilamin (4-NDPA) (CAS 836-30-6);*
- cc. *2,2-hlorovinildihlorasin (CAS 918-52-5);*
- dd. *Nitrogvanidin (CAS 556-88-7) (vidi IC011.d u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene).*

- Napomena 2 ML8. ne odnosi se na amonijum perhlorat (ML8.d.2.), NTO (ML8.a.18.) ili katocen (ML8.f.4.b.) i ispunjava sve od sljedećih elemenata:
- a. *Posebno oblikovani i formulisani za civilnu upotrebu uređaja za proizvodnju gasa;*
  - b. *Jedinjenja ili smješe, sa neaktivnim vezivima ili plastifikatorima, mase manje od 250g;*
  - c. *Koji imaju maksimalni procenat amonijum-perhlorata 80% (ML8.d.2.) u masi aktivnog materijala;*
  - d. *Koji imaju manje od ili do 4g NTO (ML8.a.18); i*
  - e. *Koji imaju manje od ili do 1g katocena (ML8.f.4.b.).*

ML9. Borbena plovna sredstva (površinska ili podvodna), specijalna pomorska oprema, dodatni pribor, komponente i druga površinska plovila, kako slijedi:

Pažnja: *Za opremu za vođenje i navigaciju vidi ML11.*

- a. Plovna sredstva i komponente, kao što slijedi:
  - 1. Plovna sredstva (površinska ili podvodna) posebno izrađena ili modifikovana za vojnu upotrebu, bez obzira da li su trenutno na popravci ili su u funkciji i bez obzira da li posjeduju ili ne oružane sisteme ili oklop, kao i trup i djelovi takvih plovnih sredstava i njihove komponente, posebno izrađene za vojnu upotrebu;

Napomena *ML9.a.1. uključuje vozila posebno proizvedena ili izmijenjena za prevoz ronioca.*

2. Površinska plovna sredstva, koja nijesu određena u ML9.a.1. koja posjeduju bilo koji dio od navedenih, fiksiran ili ugrađen u plovno sredstvo:

a. Automatsko oružje navedeno u ML1. ili oružje određeno u ML2., ML4., ML12. ili ML19. ili "dodaci" ili postolja za oružje kalibra 12,7 mm ili većeg kalibra;

Tehnička napomena

"Dodaci" se odnose na dodatke za oružje ili strukturalno pojačanje za potrebe instaliranja oružja.

b. Sistemi za kontrolu paljbe određeni u ML5.;

c. koji posjeduju sve od navedenog:

1. "Hemijsku, bilošku, radiološku i nuklearnu zaštitu (HBRN); i

2. "Sistem za polivanje ili spiranje" dizajniran za potrebe dekontaminacije; ili

Tehničke napomene

1. "HBRN zaštita" je poseban unutrašnji prostor koji posjeduje karakteristike poput prekomjernog pritiska, izolacije ventilacionih sistema, ograničenih ventilacionih otvora sa HBRN filterima i ograničenim tačkama pristupa zaposlenih koje uključuju i vazdušne komore.

2. "Sistem polivanja ili spiranja" je sistem raspršivanja morske vode koji ima mogućnost istovremenog polivanja spoljne konstrukcije i palube plovnog sredstva.

d. Aktivni sistemi zaštite od oružja određeni u ML4.b., ML5.c., ML11.a. i koji sadrže bilo šta od navedenog:

1. "HBRN zaštitu";

2. Trup i konstrukciju, posebno dizajniranu za smanjenje radarskog presjeka;

3. Uređaji za smanjenje termičkog odraza (npr. sistem hlađenja izduvnog gasa), isključujući one posebno dizajnirane za povećanje sveukupne efikasnosti energetskog postrojenja ili za smanjenje uticaja na životnu sredinu; ili

4. Sistem demagnetizacije dizajniran za smanjenje magnetnog odraza cijelog plovnog sredstva;

b. Motori i pogonski sistemi, kao što je navedeno, posebno dizajnirani za vojnu upotrebu i njihove komponente posebno dizajnirane za vojnu upotrebu:

1. Dizel-motori specijalno projektovani za podmornice;

2. Električni motori posebno namijenjeni podmornicama i koji posjeduju sve od navedenog:

a. Snagu veću od 0,75 MW (1 000 KS);

b. Sposobnost brze promjene smjera okretanja;

c. Vodeno hlađenje; i

d. Potpuno su zatvoreni;

3. Nemagnetni dizel motori koji posjeduju sve od navedenog:

a. snagu od 37,3 kW (50 KS) ili više ; i

b. nemagnetni sadržaj od preko 75% ukupne mase;

Tehnička napomena

Za potrebe ML9.b.3., „nemagnetni” znači da je relativna propusnost manja od 2.

4. “Pogonski sistemi kojima nije potreban vazduh”, posebno konstruisani za podmornice.

Tehnička napomena

“Pogon kojem nije potreban vazduh” (AIP) dopušta da podmornica krećući se pod vodom koristi svoj pogonski sistem bez atmosferskog kiseonika, duže nego što bi to omogućavale baterije. Iz razloga navedenog u ML9.b.4, AIP ne uključuje nuklearnu energiju.

- c. Uređaji za podvodnu detekciju posebno namijenjeni za vojnu upotrebu i kontrole s tim u vezi i njihove komponente posebno dizajnirane za vojnu upotrebu;
- d. Mreže za hvatanje podmornica i torpeda, posebno dizajnirane za vojnu upotrebu;
- e. Nije u upotrebi od 2003.godine.
- f. Sredstva za probijanje trupa i spojnice posebno dizajnirane za vojnu upotrebu, koje omogućavaju vezu s opremom van broda, i njihove komponente posebno dizajnirane za vojnu upotrebu;

Napomena: *ML9.f. obuhvata konektore za brodove, koji su jednoprovodni, višeprovodni, koaksijalni ili talasovodni, i sredstva za probijanje trupa, pri čemu oni ostaju vodonepropustni i zadržavaju tražene karakteristike na morskim dubinama koje prelaze 100 m; optičke konektore i optička sredstva za probijanje trupa posebno namijenjena za prenos “laserskog” zraka bez obzira na dubinu. ML9.f. se ne odnosi na obične pogonske osovine niti na hidrodinamičnu regulacionu palicu sredstava za probijanje trupa.*

- g. Bešumni ležajevi koji posjeduju bilo šta od navedenog, njihove komponente i oprema koja sadrži ovakve ležajeve, posebno dizajnirane za vojnu upotrebu:
  - 1. Gasna ili magnetna suspenzija;
  - 2. Aktivna kontrola prigušenja odraza; ili
  - 3. Kontrola prigušenja vibracije.

- h. Nuklearna oprema ili pogonska oprema, posebno konstruisana za plovila navedena u ML9.a. te posebno izrađene ili „izmijenjene” komponente za vojnu uporabu.

Tehnička napomena

Za potrebe ML9.h. „izmijenjen” znači bilo koja strukturalna, električna, mehanička ili druga promjena koja nevojnom sredstvu daje vojne karakteristike ekvivalentne drugom sredstvu koje je posebno izrađeno za vojnu uporabu.

Napomena: *ML9.h. uključuje „nuklearne reaktore”.*

ML10. “Vazduhoplovi”, “vozila lakša od vazduha”, bespilotne letjelice, vazduhoplovni motori i vazduhoplovna oprema, pripadajuća oprema i komponente, posebno izrađene ili modifikovane za vojnu upotrebu:

Pažnja: *Za opremu za navođenje i navigaciju vidi ML11.*

- a. “Vazduhoplovi” i “vozila lakša od vazduha”, i za njih posebno dizajnirane komponente;
- b. Ne koristi se od 2011;
- c. Bespilotni “vazduhoplovi” i “vozila lakša od vazduha”, pripadajuća oprema, i za njih posebno

namijenjene komponente:

1. Беспилотне летјелце на далјинско управљање (RPV), аутономне летјелце које је могуће програмирали и беспилотна “летјелце лакша од ваздуха”;
  2. Лансери, опрема за спаšаванје и земаљска опрема;
  3. Припадајућа опрема за командовање и контролу.
- d. Погонски ваздухопловни мотори и за њих посебно намијенјене компоненте;
- e. Опрема за допуну горива у лету, посебно дизајнирана или модификована у слједечеће сврхе, и за њу посебно намијенјене компоненте:
1. за “ваздухоплове”, наведене под ML10.a. или
  2. за беспилотне летјелце, наведене под ML10.c.
- f. „Земаљска опрема” развијена посебно за ваздухоплове наведене у ML10.a. или за ваздухопловне motore наведене под ML10.d;

Tehnička napomena

„Земаљска опрема” обухвата уређаје за пуњење горива под притиском и опрему намијенјену за рад у објектима у рестриктивном подручју.

- g. Опрема за спаšаванје живота посаде, заштитна опрема и други уређаји за присилно напуштанје ваздухоплова у опасности, који нису наведени под ML10.a, намијенјени за “ваздухоплов” споменути под ML10.a.

Napomena: ML10.g. не контролише kacige за посаду ваздухоплова које не садрже или немају монтажне елементе или додатке за опрему наведену на Заједничком попису робе војне намене EU-a. .

Pažnja: За kacige види такође ML13.c.

- h. Падобрани, пароглајдери и припадајућа опрема, како сlijеди, и специјално дизајниране компоненте за њих:
1. Падобрани који нису наведени на другом мјесту у Националној контролној листи наоружања и војне опреме Црне Горе;
  2. Пароглајдери;
  3. Опрема посебно намијенјена за падобранце на великим висинама (нпр. одијела, специјалне kacige, системи за дисање, опрема за навигацију).
- i. Опрема за контролисано отварање и системи аутоматског пилотирања осмишљени за терет који се избацује падобраном.

Napomena 1 *ML10.a. се не односи на “ваздухоплове” или “возила лакша од ваздуха” или варијанте “ваздухоплова” посебно намијенјене војној употреби који посједују све од наведеног:*

- a. *Нису борбени “ваздухоплови”;*
- b. *Нису уређени за војну употребу, нити опремљени прибором или додацима који су посебно израђени или модификовани за војну употребу; и*
- c. *Сertifиковани за цивилну употребу од стране надлежних цивилних ваздухопловних*

organa u državi članici EU ili državi koja je pristupila Wassenaarskom sporazumu.

Napomena 2 ML10.d.se ne odnosi na:

- a. Vazduhoplovne motore izrađene ili modifikovane za vojnu upotrebu koji imaju odobrenje civilnih vazduhoplovnih organa u državi članici EU ili članici Wassenaarskog sporazuma da se koriste na „civilnom vazduhoplovu“, ili za njih posebno namijenjene komponente;
- b. Klipne motore i za njih posebno namijenjene komponente, izuzev one koji su specijalno dizajnirani za bespilotne letjelice.

Napomena 3 Prema ML10.a. i ML10.d. posebno namijenjene komponente i pripadajuća oprema za ne-vojne „vazduhoplove“ ili avio-motore modifikovane za vojnu upotrebu, odnosi se samo na one vojne komponente i pripadajuću vojnu opremu koju je potrebno modifikovati za vojnu upotrebu.

Napomena 4 Prema ML10.a. vojna upotreba podrazumijeva: borbu, vojno izviđanje, napad, vojnu vježbu, logističku podršku, kao i prevoz i desant trupa ili vojne opreme.

Napomena 5 ML10.a. se ne odnosi na „vazduhoplove“ koji:

- a. Su proizvedeni prije 1946.godine;
- b. Ne obuhvataju stavke navedene u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, izuzev ako su one potrebne za ispunjavanje standarda bezbjednosti i kvaliteta u državi članici EU ili državi koja je pristupila Wassenaarskom sporazumu; i
- c. Ne sadrže oružje navedeno u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, izuzev ako je neupotrebljivo i nemoguće ga je vratiti u upotrebu.

Napomena 6 ML10.d. ne odnosi se na pogonske vazduhoplovne motore koji su prvi put izrađeni prije 1946.

ML11. Elektronska oprema, „svemirske letjelice“ i njihove komponente koje nisu navedene Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, kako slijedi:

- a. Elektronska oprema posebno izrađena ili prilagođena za vojnu upotrebu i za nju posebno izrađene komponente;

Napomena ML11.a. obuhvata:

- a. Elektronsku opremu za protivmjere i protiv-protivmjere (npr. oprema namijenjena za ubacivanje spoljašnjih ili pogrešnih signala na radar ili prijemnike za radio komunikaciju ili drugačije ometanje prijema, rada ili efikasnosti protivničkih elektronskih prijemnika uključujući i njihovu opremu za protivmjere), kao i oprema za ometanje i protiv-ometanje;
- b. Cijevi sa podesivom frekvencijome;
- c. Elektronske sisteme ili opremu namijenjenu za nadzor i kontrolu elektromagnetnog spektra u vojno obavještajne ili bezbjedonosne svrhe ili za mjere protiv takvog nadzora i praćenja;
- d. Podvodne protivmjere uključujući akustično i magnetno ometanje i zavaravanje, opremu namijenjenu ubacivanju spoljnog ili pogrešnog signala

na sonarne prijemnike;

- e. Opremu za bezbjednost obrade podataka, opremu za sigurnost podataka te opremu za sigurnost prenosa znakova koja koristi šifrovanje;*
- f. Opremu za identifikaciju, autorizaciju i čuvanje ključa šifriranja, opremu za njegovo korišćenje, proizvodnju i distribuciju;*
- g. Opremu za navođenje i navigaciju;*
- h. Digitalnu radio opremu za prenos informacija;*
- i. Digitalne demodulatore posebno konstruisane za nadzor signala.*
- j. „Automatizovani sistemi za komandovanje i kontrolu“.*

Pažnja: *Za “softver” koji se vezuje za vojni “softverski” definisan radio (SDR), vidi ML21.*

- b. Oprema za ometanje satelitskih sistema za globalnu navigaciju (GNSS) i za nju specijalno projektovane komponente;*
- c. “Svemirske letjelice” posebno projektovane ili modifikovane za vojnu upotrebu, i komponente “svemirskih letjelica” specijalno namijenjene za vojnu upotrebu.*

ML12. Oružani sistemi sa velikom kinetičkom energijom i pripadajuća oprema, kako slijedi, kao i za njih posebno namijenjene komponente:

- a. Oružani sistemi koji koriste kinetičku energiju, posebno konstruisani da unište ili zaustave dejstvo cilja;*
- b. Posebno namijenjena sredstva za testiranje i evaluaciju i modeli za testiranje, uključujući dijagnostičke instrumente i ciljeve za dinamičko testiranje kinetičkih projektila i sistema.*

Pažnja: *Za oružane sisteme koji koriste potkalibarsku municiju ili upotrebljavaju samo hemijsko gorivo za ispaljivanje projektila i pripadajuću municiju, vidi ML1. do ML4.*

Napomena 1 *ML12. odnosi se na slijedeće, ukoliko je posebno namijenjeno oružanim sistemima koji koriste kinetičku energiju:*

- a. Sisteme lansirnih pogona sposobnih za ubrzanje mase veće od 0,1 g do brzina većih od 1,6 km/s, u vidu pojedinačne ili brze paljbe;*
- b. Stvaranje primarne snage, električnu zaštitu, skladištenje energije (npr. kondenzatori velikog kapaciteta za skladištenje energije), upravljanje toplotom, hlađenje, oprema za uključivanje ili rukovanje gorivom; i električne veze između dovoda struje, topovske i ostale funkcije električnog pokretanja kupole;*

Pažnja: *Vidi takođe 3A001.e.2. iz Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene – kondenzatori za skladištenje visoke energije.*

- c. Sisteme za određivanje položaja, praćenje, sistemi za upravljanje paljbom ili sistemi za provjeru štete;*
- d. Sisteme za samonavođenje, navođenje ili preusmjerenje projektila (bočno ubrzanje).*

- Napomena 2 *ML12. se odnosi na sisteme oružja koji koriste bilo koju od dolje navedenih pogonskih metoda:*
- a. Elektromagnetnu;*
  - b. Elektrotermalnu;*
  - c. Plazma;*
  - d. Laki gas; ili*
  - e. Hemijsku (kad se koristi u kombinaciji s bilo kojim od gore navedenih).*

ML13. Oklopna ili zaštitna oprema i konstrukcije i komponente, kako slijedi:

- a. Metalne ili nemetalne oklopne ploče koje posjeduju sve od navedenog:
  1. Proizvedene u skladu s vojnim standardima ili specifikacijama; ili
  2. Pogodne za vojnu upotrebu;

Pažnja: *Za zaštitne oklopne ploče, vidjeti tačku ML13.d.2.*

- b. Konstrukcije od metalnih ili nemetalnih materijala ili kombinacija posebno namijenjenih za pružanje balističke zaštite za vojne sisteme, i za to posebno namijenjene komponente;
- c. Kacige proizvedene prema vojnim standardima ili specifikacijama, ili odgovarajućim nacionalnim standardima, i za to posebno namijenjene komponente, npr. kacige, unutrašnja oprema i ublaživači udara;

Pažnja: *Za druge komponente vojnih kaciga ili opremu za njih vidjeti relevantnu Zajedničku EU listu.*

- d. Zaštita za tijelo ili zaštitna odjeća i njihove komponente, kako slijedi:
  1. Zaštita za tijelo ili zaštitna odjeća proizvedena u skladu s vojnim standardima ili specifikacijama, ili drugim sličnim standardima i za to posebno namijenjene komponente;

Napomena: *Za potrebe ML13.d.1. vojni standardi ili specifikacije sadrže, kao minimum, specifikacije za zaštitu od rasprskavanja.*
  2. Tvrde zaštitne ploče koje omogućavaju balističku zaštitu do nivoa III ili više od toga (shodno normi NIJ 0101.06 juli 2008) ili ekvivalentna nacionalna oprema.

Napomena 1 *ML13.b. uključuje materijale koji su posebno namijenjeni za izradu eksplozivno-reaktivnog oklopa ili za izgradnju vojnih skloništa.*

Napomena 2 *ML13.c. ne odnosi se na konvencionalne čelične kacige bez obzira jesu li modifikovane ili napravljene tako da mogu da prihvate ili budu opremljene bilo kojom vrstom pomoćnih djelova.*

Napomena 3 *ML13.c. i d. ne odnosi se na, zaštitu za tijelo ili zaštitnu odjeću kada ih korisnik koristi u svrhe zaštite sopstvenog života.*

Napomena 4 *Od kaciga posebno dizajniranih za osobe koje se bave deaktiviranjem eksplozivnih naprava koje su određene ML13. samo one koje su posebno dizajnirane za vojnu*

upotrebu.

Pažnja 1 Vidi takođe odrednicu 1A005 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene .

Pažnja 2 Za “vlaknaste ili filamentne materijale” koji se koriste u proizvodnji oklopa za tijelo i kaciga, vidi odrednicu 1C010 u odluci o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene .

ML14. Specijalizovana oprema za vojnu obuku ili simulaciju vojnih scenarija, simulatori posebno namijenjeni obuci za korišćenje bilo koje vrste vatrenog oružja ili naoružanja koje je određeno po ML1. ili ML2. i za to posebno namijenjene komponente i pribor

Tehnička napomena

Izraz “specijalizovana oprema za vojnu obuku” podrazumijeva vojne trenera napada, trenera leta, trenera radarskih ciljeva, generatore radarskih ciljeva, naprave za obuku sa oružjem, trenere protiv-podmorskog ratovanja, simulatore leta (uključujući centrifuge za obuku pilota/astronauta), trenere radara, trenere instrumenata leta, navigacijske trenere, trenere lansera projektila, opremu za ciljeve, teledirigovane vazdušne mete, trenere naoružanja, trenere bespilotnih letjelica, pokretne trenere i opremu za obuku za kopnene vojne operacije.

Napomena 1 ML14. obuhvata generatore slike i interaktivne sisteme okoline za simulatore ukoliko su posebno namijenjeni ili modifikovani za vojnu upotrebu.

Napomena 2 ML14. se ne odnosi na opremu posebno namijenjenu za obučavanje za korišćenje lovačkog ili sportskog oružja.

ML15. Oprema za formiranje slike ili za protivmjere, kako slijedi, posebno namijenjena za vojnu upotrebu i za to posebno namijenjene komponente i pribor:

- a. Oprema za snimanje i obradu slike;
- b. Kamere, oprema za fotografisanje i obradu filma;
- c. Oprema za izoštravanje slike;
- d. Oprema za prikaz infracrvene ili termičke slike;
- e. Radarsko-senzorska oprema za prikaz slike;
- f. Oprema za protivmjere ili protiv-protivmjere, namijenjena opremi navedenoj u tačkama ML15.a. do ML15.e.

Napomena: Tačka ML15.f. obuhvata opremu namijenjenu ometanju rada ili djelotvornosti vojnih istema za prikaz slike ili minimiziranju takvih efekata.

Napomena ML15. ne odnosi se na „cijevne pojačivače svjetlosti prve generacije” ili opremu koja je posebno namijenjena ugrađivanju u „cijevne pojačivače svjetlosti prve generacije”.

Pažnja: Za klasifikaciju nišana za oružje čiji je sastavni dio „cijevni pojačivač slike prve generacije” vidjeti tačke ML1., ML2. i ML5.a.

Pažnja: Vidjeti takođe stavke 6A002.a.2. i 6A002.b. iz odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.

ML16. Otkivci, odlivci i ostali nedovršeni proizvodi posebno namijenjeni proizvodima pod ML1. do ML4., ML6., ML9., ML10., ML12. ili ML19.

Napomena ML16. primjenjuje se na nedovršene proizvode kada se mogu identifikovati po materijalnom sastavu, geometriji ili funkciji.

ML17. Raznovrsna oprema, materijali i “biblioteke”, kako slijedi, i za to posebno namijenjene komponente:

- a. Pribor za ronjenje i podvodno plivanje, posebno izrađen ili modifikovan za vojnu upotrebu, kako slijedi:
  - 1. Cjeloviti aparati za autonomno ronjenje s kiseonikom, zatvorenog ili poluzatvorenog kruga;
  - 2. Pribor za podvodno plivanje posebno izrađen za upotrebu s priborom za ronjenje navedenim pod ML 17.a.1.;

Pažnja: Vidi takođe 8A002.q. iz odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.

- b. Građevinska oprema posebno namijenjena za vojne svrhe;
- c. Nastavci, premazi i obrade za smanjenje savijanja, posebno namijenjeni za vojne svrhe;
- d. Terenska inženjerska oprema posebno namijenjena za upotrebu u borbenom području;
- e. “Roboti”, kontrolori ”robota”, “završni elementi” koji imaju bilo koju od sljedećih navedenih karakteristika:
  - 1. Posebno su namijenjeni za vojne svrhe;
  - 2. Sadrže sredstva za zaštitu hidrauličnih linija od napuklina prouzrokovanih balističkim fragmentima (npr. sadrže samoljepljive linije) i koriste hidraulične tečnosti tačke žarišta veće od 839 K (566 °C); ili
  - 3. Posebno namijenjeni ili vrednovani za rad u okruženju elektro-magnetnog impulse (EMP);

Tehnička napomena

Elektro-magnetni impuls se ne odnosi na nenamjerne smetnje koje su izazvane elektromagnetnom radijacijom okolne opreme (npr. mašinerija, uređaji ili elektronika) ili osvjtljenja.

- f. “Biblioteke” posebno namijenjene u vojne svrhe sa sistemima opremom koja je navedene u Zajedničkom popisu robe vojne namjene EU-a.
- g. Nuklearna oprema ili pogonska oprema, uključujući “nuklearne reaktore” posebno namijenjena u vojne svrhe i komponente za to, posebno izrađene ili modifikovane za vojnu upotrebu;

Napomena: ML17.g. uključuje „nuklearne reaktore”.

- h. Oprema i materijal, presvučeni ili obrađeni za smanjivanje mogućnosti otkrivanja položaja, posebno izrađeni za vojnu upotrebu, osim onih koji su određeni po drugim stavkama Liste robe vojne namjene;

- i. Simulatori posebno izrađeni za vojne “nuklearne reaktore”;
- j. Pokretne radionice posebno izrađene ili modifikovane za servisiranje vojne opreme;
- k. Terenski generatori posebno izrađeni ili modifikovani za vojnu upotrebu;
- l. ISO intermodalni kontejneri ili odvojiva tijela vozila (tj., zamjenjiva tijela vozila), posebno izrađeni ili „modifikovani” za vojnu upotrebu;
- m. Trajekti, osim onih koji su navedeni pod drugim stavkama Liste robe vojne namjene, mostovi i pontoni, posebno namijenjeni za vojne svrhe;
- n. 20936 Eksperimentalni modeli posebno namijenjeni »razvoju« sredstava koji su određeni po ML4., ML6., ML9. ili ML10.
- o. Oprema za zaštitu od „lasera” (npr. za zaštitu očiju ili senzora) specijalno projektovana za vojnu upotrebu;
- p. “Gorive ćelije” koje nijesu navedene na drugom mjestu u Zajedničkom popisu robe vojne namjene EU-a, posebno izrađene ili izmijenjene za vojnu upotrebu.

Tehničke napomene

1. Ne upotrebljava se od 2014. godine.
2. Za potrebe ML17., “modifikovan” znači bilo koju strukturalnu, električnu, mehaničku ili drugu promjenu koja ne-vojnomo sredstvu daje vojne karakteristike ekvivalentne nekom drugom sredstvu koje je posebno izrađeno za vojne svrhe.

ML18. Oprema za izradu proizvoda i komponenti, kako slijedi:

- a. Posebno izrađena ili modifikovana oprema za izradu proizvoda navedenih u Listi robe vojne namjene, kao i komponente posebno namijenjene za to;
- b. Sredstva posebno namijenjena za testiranje okoline i oprema posebno namijenjena za to, za izdavanje potvrde, označavanje ili testiranje proizvoda navedenih u Listi robe vojne namjene.

Tehnička napomena

Za potrebe ML18., termin “izrada” podrazumijeva kreiranje, ispitivanje, proizvodnju, testiranje i provjeru.

Napomena ML18.a. i ML18.b. obuhvataju sljedeću opremu:

- a. Opremu za kontinualne nitratore;
- b. Pribor za centrifugalno testiranje ili oprema koja ima bilo koju od niže navedenih karakteristika:
  1. Pokreće je motor ili motori ukupne konjske snage veće od 298 kW (400 KS);
  2. Nosivost korisnog tereta od 113 kg ili više; ili
  3. Mogućnost centrifugalnog ubrzanja od 8 g ili više kod nosivosti od 91 kg ili više;
- c. Prese za dehidraciju;
- d. Ekstrudere posebno izrađene ili modifikovane za izvlačenje vojnog eksploziva;
- e. Rezače za dimenzioniranje izvučenih eksplozivnih punjenja;

- f. *Bubnjeve za miješanje materijala prečnika 1,85 m ili više i kapaciteta proizvodnje preko 227 kg;*
- g. *Kontinualne miksera za čvrsta barutna punjenja;*
- h. *Fluidne mlinove za mljevenje i usitnjavanje sastojaka vojnih eksploziva;*
- i. *Opremu za postizanje sferičnosti i uniformnosti veličine čestica u metalnim prahovima navedenim u ML8.c.8;*
- j. *Pretvarače konvekcijske struje za preradu materijala navedenih u ML8.c.3.*

ML19. Sistemi naoružanja usmjerene energije (DEW), s tim povezana oprema ili oprema za protivmjere i test modeli, kako slijedi, i za njih posebno izrađene komponente:

- a. *“Laserski” sistemi posebno namijenjeni uništenju ili izvršenju prekida zadatka uništenja cilja;*
- b. *Sistemi snopa čestica koji su sposobni da unište cilj ili izvrše prekid zadatka uništenja cilja;*
- c. *Sistemi radio frekvencija (RF) velike snage koji su sposobni da unište cilj ili izvrše prekid zadatka uništenja cilja;*
- d. *Oprema posebno namijenjena pronalaženju i identifikaciji ili odbrani od sistema koja je određena po ML19.a. do ML19.c.;*
- e. *Fizički test modeli, i oprema i komponente određeni po ML19.*
- f. *„Laserski” sistemi koji su posebno konstruisani da proizvedu permanentno sljepilo ako vid nije zaštićen, tj. ako osoba nema zaštitne naočare ili nosi sredstva za korekciju vida.*

Napomena 1 *Sistemi naoružanja usmjerene energije DEW koji su određeni po ML19. obuhvataju sisteme čije mogućnosti proizlaze iz kontrolisane primjene slijedećeg:*

- a. *“Laseri” dovoljne snage da izvrše uništenje na način sličan konvencionalnoj municiji;*
- b. *Akceleratori čestica koji izbacuju nabijeni ili neutralni snop čestica destruktivne moći;*
- c. *Prenosnici snopa radio frekvencija visokoimpulsne snage ili visokoprosječne snage koji proizvode dovoljno snažna polja da onemoguće elektroniku na udaljenoj meti.*

Napomena 2 *ML19. uključuje naprijed navedeno ako je posebno namijenjeno za DEW sisteme:*

- a. *Stvaranje primarnog izvora energije, skladištenje energije, uključivanje, oprema za rashlađivanje napajanja ili za rukovanje gorivom;*
- b. *Sisteme za postizanje ili praćenje cilja;*
- c. *Sisteme koji mogu procijeniti oštećenje cilja, uništenje ili napuštanje zadatka;*
- d. *Opremu za rukovanje, širenje ili usmjeravanje snopa;*
- e. *Opremu sa mogućnošću brzog zaokreta snopa, za brze višestruke operacije prema cilju;*
- f. *Prilagodljivu optiku i fazne konjugatore;*
- g. *Ubrizgivače energije za negativne vodonične jonske zrake;*

- h. Komponente ubrzanja „kvalifikovane za svemir“;
- i. Opremu za kanaliziranje negativnog jonskog snopa;
- j. Opremu za kontrolisanje i zaokretanje visokoenergetskog jonskog snopa;
- k. Folije “kvalifikovane za svemir“ za neutralizaciju snopa negativnog izotopa vodonika.

ML20. Kriogenska i „superprovodljiva“ oprema, kako slijedi, i komponente i pribor posebno namijenjen za nju:

- a. Oprema posebno konstruisana ili konfigurisana za instalaciju u vozilima za vojnu, kopnenu, morsku, vazдушnu ili svemirsku primjenu, s mogućnošću rada u pokretu, kao i proizvodnje ili održavanja temperature ispod 103 k (-170 °C);

Napomena ML20.a. obuhvata mobilne sisteme koji sadrže ili koriste pribor ili komponente izrađene od nemetalnih ili neelektričnih provodljivih materijala kao što su plastika ili materijali impregnirani epoksi smolom.

- b. „Superprovodljiva“ električna oprema (rotirajuće mašine ili transformatori) specijalno projektovana ili konfigurisana za instalaciju u vozilima za vojnu kopnenu, pomorsku, vazduhoplovnu ili svemirsku primjenu i s mogućnošću rada u pokretu.

Napomena Po ML20.b. se ne odnosi na hibridne homopolarne generatore direktne struje koji imaju normalnu metalnu armaturu jednog pola koja rotira u magnetnom polju proizvedenom od superprovodljivim kalemovima, pod uslovom da su ti kalemovi jedina superprovodljiva komponenta u generatoru.

ML21. “Softver” kako slijedi:

- a. “Softver” posebno kreiran ili modifikovan za bilo što od sledećeg:
  - 1. “Razvoj”, „proizvodnju”, rad ili održavanje opreme navedene u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU ;
  - 2. „Razvoj” ili „proizvodnju” materijala navedenih u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU;ili
  - 3. Razvoj”, „proizvodnju”, rad ili održavanje „softvera” navedenog u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU.
- b. Poseban “softver”, drugačiji od onog koji je naveden po ML 21.a, kako slijedi:
  - 1. “Softver” posebno namijenjen za vojnu upotrebu i posebno dizajniran za modeliranje, simulaciju ili procjenu vojnih sistema naoružanja;
  - 2. „Softver” posebno kreiran za vojnu upotrebu i posebno dizajniran za modeliranje ili simulaciju scenarija vojnih operacija;
  - 3. „Softver” za utvrđivanje efikasnosti oružja za konvencionalno, nuklearno, hemijsko ili biološko ratovanje;
  - 4. „Softver” posebno kreiran za vojnu upotrebu i posebno izrađen za komandovanje, komunikacije, upravljanje i obavještajne operacije (C3I) ili za komandovanje, komunikacije, kontrolu, kompjutere i obavještajne aplikacije (C4I);
  - 5. „Softver” posebno izrađen ili preinačen za sprovođenje vojnih operacija sajbernapada;

Napomena 1. ML21.b.5. uključuje „softver” namijenjen za uništavanje, oštećenje,

degradiranje ili ometanje sistema, opreme ili „softvera” navedenih u Zajedničkom popisu robe vojne namjene EU-a, sajber izviđanje i sajber komandovanje i sajbernadzor „softvera”.

Napomena 2. ML21.b.5. ne odnosi se na „otkrivanje ranjivosti” ili na „odgovor na sajber incidente”, koji su ograničeni na nevojnu odbrambenu spremnost ili odgovor u pogledu sajber bezbjednosti.

- c. “Softver” koji nije određen po ML21.a. ili ML21.b., posebno kreiran ili modifikovan za osposobljavanje opreme koja nije određena prema Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, a u cilju izvršenja vojnih funkcija opreme koja je određena prema Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme Evropske unije.

Pažnja: Vidjeti sisteme, opremu ili komponente navedene u Zajedničkom popisu robe vojne namjene EU-a za „digitalne računare” s instaliranim „softverom” navedenim u ML21.c.

ML22. “Tehnologija”, kako slijedi:

- a. “Tehnologija” koja nije navedena pod ML22.b. koja je “potrebna” za ”razvoj”, “izradu”, funkcionisanje, instalaciju, održavanje (kontrolu), popravku, remont ili renoviranje stavki navedenih u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU;
- b. “Tehnologija” kako slijedi:
1. “Tehnologija” “potrebna” za projektovanje sklopa komponenti i funkcionisanje, održavanje i popravku kompletnih proizvodnih postrojenja za stavke kontrolisane u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, čak i ako komponente proizvodnog postrojenja nisu određene;
  2. “Tehnologija” „potrebna” za „razvoj” i „proizvodnju” lakog oružja čak i kad se koristi za proizvodnju reprodukcija antikvitetnog lakog oružja;
  3. Ne koristi se od 2013.
Pažnja: Vidi ML 22.a. za ‘tehnologiju’ koja nija navedena pod ML22.b.3.
  4. Ne koristi se od 2013.
Pažnja: Vidi ML 22.a. za „tehnologiju” koja je prethodno navedena u ML 22.b.4.
  5. “Tehnologija” “potrebna” isključivo za ugradnju “biokatalizatora”, određenih pod ML7.i.1. u vojne noseće supstance ili vojne materijale.

Napomena 1 “Tehnologija”, “potrebna” za “razvoj”, “izradu”, funkcionisanje, instalaciju, održavanje (kontrolu), popravku, remont ili renoviranje stavki navedenih u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU, podliježe kontroli čak i ako se odnosi na bilo koju stavku koja nije navedena u Zajedničkoj listi naoružanja i vojne opreme EU;

Napomena 2 ML22. ne odnosi se na slijedeću »tehnologiju«:

- a. “Tehnologiju” koja je minimalno potrebna za ugradnju, upotrebu, održavanje (provjeru) i popravku onih stavki koje nijesu kontrolisane ili čiji je izvoz odobren;
- b. “Tehnologiju” koja je prisutna »u javnom domenu«, osnovnim naučnim

istraživanjima ili minimalnim informacijama potrebnim za primjenu патената;

- c. *“Tehnologiju” koja se koristi za magnetnu indukciju, za kontinuirani pogon civilnih transportnih uređaja.*

DEFINICIJE POJMOVA KORIŠĆENIH U OVOJ LISTI

Slijede definicije pojmova korištenih u ovoj Listi, po abecednom redu.

Napomena 1 *Definicije se primjenjuju u čitavoj Listi. Ove reference su savjetodavne, i nemaju uticaj na opštu primjenu definisanih pojmova u cjelokupnoj listi.*

Napomena 2 *Riječi i pojmovi koje sadrži ova Lista definicija dobijaju definisano značenje samo tamo gdje se nalaze u” duplim znacima navoda” (“...”). Definicije pojmova koje su date pod “pojedinačnim znacima navoda” date su u Tehničkoj napomeni koja se odnosi na relevantnu stavku. Na svim ostalim mjestima, riječi i pojmovi imaju svoje uobičajeno (rječničko) značenje, osim ako nije data lokalna definicija za pojedine oblasti kontrole.*

ML8. „Aditivi”

Supstance koje se koriste u eksplozivnim formulama za poboljšanje njihovih svojstava.

ML7. “Agensi za suzbijanje nereda”

Materije koje, u očekivanim uslovima upotrebe u svrhu suzbijanja nemira, velikom brzinom kod ljudi proizvode iritaciju čula ili imaju efekat fizičkog onesposobljanja koji nestaju ubrzo nakon prestanka izloženosti istima. (Suzavci spadaju u „agense za suzbijanje nemira”)

ML11. „Automatizovani sistemi komandovanja i kontrole”

Elektronski sistemi, putem kojih se unose, obrađuju i prenose informacije koje su od suštinskog značaja za efektivan rad grupe, glavne formacije, taktičke formacije, jedinice, broda, pod-jedinice ili naoružanja koje se nalazi pod kontrolom. Ovo se postiže uz pomoć računara i druge specijalizovane tehničke opreme koja je dizajnirana da podrži funkcije vojne organizacije za komandovanje i kontrolu. Glavne funkcije automatizovanog sistema za komandovanje i kontrolu su: efikasno automatizovano sakupljanje, objedinjavanje, skladištenje i obrada podataka; prikazivanje situacije i okolnosti koje utiču na pripremu i izvođenje borbenih operacija; operativne i taktičke procjene u cilju raspoređivanja resursa u okviru jedinica vojnih snaga ili elemenata operativnih naređenja u vezi sa bitkom ili razvojem bitke u skladu sa misijom ili fazom operacije; priprema podataka za procjenu situacije i donošenje odluka u bilo kojoj fazi operacije ili bitke; kompjuterska simulacija operacija.

ML10. “Bespilotna letjelica” („UAV”)

Bilo koji „vazduhoplov” koji može da poleti i da održava kontrolisan let i navigaciju bez ljudske posade.

- ML7. „Bioagensi”
 Patogeni ili toksini, odabrani ili izmijenjeni (na način kao što su promjena čistoće, trajnosti, virulencije, diseminacijskih karakteristika ili otpornosti na UV zračenje) sa ciljem stvaranja žrtava među ljudima i životinjama, degradiranja opreme ili oštećenja usjeva ili okoline.
- ML7.,22. „Biokatalizatori”
 „Enzimi” za specifične hemijske ili biohemijske reakcije ili druge biološke smjese koje se spajaju s agensima za hemijsko ratovanje i ubrzavaju njihovo raspadanje.
Tehnička napomena
 „Enzimi” označavaju „biokatalizatore” za specifične hemijske ili biohemijske reakcije
- ML7., 22. „Biopolimeri”
 Biološki makromolekuli kako slijedi:
 a. Enzimi za specifične hemijske ili biohemijske reakcije;
 b. Antitijela, monoklonalna, poliklonalna ili anti-idiotipska;
 c. Specijalno napravljeni ili specijalno obrađeni receptori;
Tehničke napomene
 „Anti-idiotipska antitijela” označavaju antitijela koja se vezuju za specifična antigenski vezna mjesta drugih antitijela;
 „Monoklonalna antitijela” označavaju proteine koji se vezuju na jedno antigensko mjesto, a proizvodi ih jedna kultura (klon) stanica;
 „Poliklonalna antitijela” označavaju mješavinu proteina koji se vezuju na specifične antigene, a koje proizvodi više od jedne kulture (klona) stanica;
 „Receptori” označavaju biološke makromolekularne strukture koje su sposobne da vezuju ligande, čije vezivanje utiče na fiziološke funkcije.
- ML15. „Cijevi za izoštravanje slike prve generacije”
 Elektrostatički fokusirane cijevi, koje koriste ulazna i izlazna optička vlakna ili staklenu čeonu ploču, multi-alkalne foto katode (S-20 ili S-25), ali ne koriste mikrokanalne pojačivače.
- ML4.,10 „Civilni vazduhoplov”
 „Vazduhoplovi” navedeni po oznaci na listi objavljenih sertifikata o letjenju od strane nadležnih organa za civilno vazduhoplovstvo iz jedne ili više država članica EU ili država učesnica Vasenarskog sporazuma za let na komercijalnim civilnim domaćim ili međunarodnim rutama ili su namijenjeni za legitimne civilne, privatne ili poslovne svrhe.
- ML21. „Digitalni računar”
 Oprema koja može, u obliku jedne ili više odvojenih varijabli, izvoditi sve od navedenog:
 a. Primati podatke;

- b. Čuvati podatke ili naredbe u stalne ili promjenjive (ispisne) uređaje za skladištenje;
- c. Obrađivati podatke pomoću sačuvanog niza naredbi koje je moguće modifikovati; i
- d. Pružati izlazne podatke.

Tehnička napomena:

Promjene sačuvanog niza naredbi uključuju zamjenu fiksnih uređaja za skladištenje, ali ne i fizičku promjenu ožičenja ili međupovezivanja.

- ML8.,18 „Eksplozivi”
Čvrste, tečne i gasovite supstance ili smješe koje izazivaju detonaciju kada se koriste u vidu primarnih, startnih ili glavnih punjenja u bojevim glavama, prilikom rušenja i drugim primjenama.
- ML7 „Ekspresivni vektori”
Nosioći (npr. plazmidi ili virusi) koji se koriste za ubacivanje genetskog materijala u stanicu domaćina.
- ML8 „Energetski materijali”
Supstance ili smješe koje hemijskom reakcijom oslobađaju energiju potrebnu za predviđenu namjenu.
„Eksplozivi”, „pirotehnička sredstva” i „pogonsko gorivo” su podklase energetskih materijala.
- ML17 „Gorive ćelije”
Elektrohemijski uređaj koji potrošnjom goriva iz spoljašnjeg izvora hemijsku energiju direktno pretvara u istosmjernu električnu struju.
ML6., 13. „Jednakovrijedne norme”
Uporedive nacionalne ili međunarodne norme koje priznaje jedna ili više država članica EU-a ili države popisnice Sporazuma iz Wassenaara koje se primjenjuju na odgovarajući unos.
- ML17 „Biblioteka” (parameterska tehnička baza podataka)
Skup tehničkih podataka, pozivanjem na koje se može poboljšati rad relevantnih sistema, opreme ili komponenti.
- ML17 „Završni elementi”
Hvataljke, „aktivni alati” i bilo koji alati koji se pričvršćuju na osnovnu ploču na kraju manipulisanе ruke „robotа”.
Tehnička napomena,
Aktivne alatne jedinice” su uređaji za primjenu dodatne snage, obradne ili senzorske energije na neki predmet.
- ML9,19 „Laser”
Sklop komponenti koje proizvode prostorno i vremenski koherentno svjetlo pojačano

stimulisanom emisijom zračenja.

„Mikroprogram”

Sekvenca elementarnih uputstava, skladištenih u posebnoj memoriji, čije se izvršenje započinje uvođenjem referentnih instrukcija u registar instrukcija.

ML17 „Nuklearni reaktor”

Obuhvata djelove i komponente koji se nalaze u ili se priključuju direktno na reaktorsku posudu, opremu koja kontroliše nivo energije u jezgri, i komponente koje obično sadrže, dolaze u direktan kontakt sa primarnim rashladnim sredstvom reaktorskog jezgra ili ga nadzir

ML21. „Odgovor na sajber incidente”

Postupak razmjene potrebnih informacija o incidentu u području sajber sigurnosti s pojedincima ili organizacijama nadležnima za implementaciju ili koordinaciju remedijacije radi otklanjanja incidenta u području sajber bezbjednosti.

ML1 „Onesposobljeno vatreno oružje”

Vatreno oružje koje je onesposobljeno za ispaljivanje projektila postupcima koje je odredilo nacionalno nadležno tijelo iz države članice Evropske unije ili države učesnice Vasenarskog sporazuma. Tim postupcima trajno se modifikuju osnovni elementi vatrenog oružja. U skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, onesposobljavanje vatrenog oružja može se dokazati potvrdom koju podnosi nadležno tijelo te ono može biti naznačeno na vatrenom oružju u obliku pečata na osnovnom dijelu.

ML21. „Otkrivanje ranjivosti”

Postupak utvrđivanja ili analize ranjivosti, prijavljivanja ranjivosti ili analize ranjivosti u saradnji sa pojedincima ili organizacijama nadležnima za vođenje ili koordinaciju remedijacije radi otklanjanja ranjivosti.

ML4, 8 „Pirotehnika”

Smješe čvrstih ili tečnih goriva ili oksidatora koji, kad se zapale, prolaze kroz snažnu hemijsku reakciju kontrolisanom brzinom u cilju dobijanja određene vremenske zadržke, ili proizvodnje određene količine topote, buke, dima, vidljive svjetlosti ili infracrvenog zračenja. Piroforne materije su podgrupa pirotehničkih supstanci koje ne sadrže oksidatore, ali se spontano pale u dodiru sa vazduhom.

ML8 „Pogonsko gorivo”

Supstance ili smješe koje hemijskom reakcijom proizvode velike količine vrelih gasova kontrolisanom brzinom koja je potrebna za određeni mehanički rad.

ML22 „Potrebna”

Primjenjeno na „tehnologiju”, odnosi se samo na onaj dio „tehnologije” koji je posebno odgovoran za ostvarivanje ili premašivanje kontrolisanog nivoa performansi, karakteristika ili funkcija. Ovu potrebnu „tehnologiju” mogu koristiti različiti proizvodi.

ML8 „Prekursori”

Posebne hemikalije koje se koriste u proizvodnji eksploziva.

- ML19 “Prikladan za upotrebu u svemiru”
 Proizvodi koji su projektovani, proizvedeni ili uspješnim ispitivanjem potvrđeni kao kvalifikovani za rad na visinama većim od 100 km iznad površine Zemlje.
Napomena
Oznaka da je određeni proizvod „prikladan za upotrebu u svemiru” na osnovu ispitivanja ne znači da su i drugi proizvodi iz iste proizvodne serije ili serije modela isto „prikladni za upotrebu u svemiru”, sve dok se oni pojedinačno ne testiraju.
- „Program”:
 Skup instrukcija za izvršenje procesa koji ima takav oblik, ili može biti pretvoren u takav oblik, da ga računar može izvršiti.
- ML21,22 „Proizvodnja”
 Znači sve faze proizvodnje kao što su: inženjering proizvoda, izrada, integracija, sklapanje (montaža), inspekcija, testiranje i kontrola kvaliteta.
- ML17,21,22 „Razvoj”
 Odnosi se na sve faze koje prethode serijskoj proizvodnji, kao što su: projektovanje i konstruisanje, istraživanja, analiza i koncepti dizajna, sklapanje i testiranje prototipa, pilot proizvodne sheme, konstrukcijski podaci, proces transformacije prototipa u serijski proizvod, određivanje konfiguracije, integracija, nacrti.
- ML17 „Robot”
 Mehanizam za manipulaciju koji može djelovati na kontinuiranoj putanji ili od jedne tačke do druge, može koristiti senzore i ima sve sljedeće karakteristike:
 multifunkcionalan je;
 sposoban je za pozicioniranje ili orijentisanje materijala, djelova, alata ili specijalnih uređaja uz pomoć različitih pokreta u trodimenzionalnom prostoru;
 sadrži, u zatvorenoj ili otvorenoj petlji, tri ili više servo-uređaja, koji mogu uključivati i motore za koračanje;
 Posjeduje mogućnost „programiranja od strane korisnika” metodom učenja/ponavljanja ili korišćenjem elektronskog računara, koje može biti programirani logički kontrolor, odnosno bez mehaničke intervencije.
 Mogućnost „programiranja od strane korisnika” znači mogućnost da korisnik umeće, modificira ili zamjenjuje „programe” na način koji nije:
 fizička promjena ožičenja ili međusobnih spojeva; ili ili
 podešavanje upravljačkih funkcija uključujući unošenje parametara
- Napomena
Gornja definicija ne uključuje sljedeće uređaje:
 Manipulisani mehanizmi koji se kontrolišu samo ručno, odnosno daljinski od strane operatera;
 Manipulisani mehanizmi sa utvrđenim redoslijedom, koji su automatizovani pokretni uređaji, koji rade prema mehanički utvrđenim programiranim pokretima. Program je

mehanički ograničen pomoću fiksnih graničnika poput klinova ili zuba. Slijed pokreta i izbor putanje ili uglova ne može varirati i mijenjati se mehaničkim, elektronskim ili električnim putem;

Mehanički kontrolisani manipulisani mehanizmi s promjenljivim tokom koji su automatizovani pokretni uređaji i koji rade prema mehanički utvrđenim programiranim pokretima. Program je mehanički ograničen pomoću fiksnih, ali prilagodljivih graničnika, kao što su klinovi ili zubi. Slijed pokreta i izbor putanje ili uglova je promjenljiv u okviru određenog programiranog uzorka. Varijacije ili izmjene programiranog obrasca (npr. promjena klinova ili zamjena zuba) u jednoj ili više osi kretanja se postižu samo mehaničkim djelovanjem;

Manipulisani mehanizmi bez servo-uređaja koji su automatizovani pokretni uređaji s promjenljivom sekvencom koji rade prema mehanički utvrđenim programiranim pokretima. Program može biti varijabilan, ali sekvenca (slijed) se mijenja samo na osnovu binarnog signala koji šalje mehanički utvrđen električni binarni uređaj ili podesivi graničnici;

Skladišne dizalice (kranovi) definisane kao Kartezijanski koordinatni manipulisani mehanizmi koji su proizvedeni kao integralni dio vertikalnog sistema skladištenja na policama, i konstruisani su za dohvrat sadržaja na policama u svrhe skladištenja ili vraćanja na mjesto.

ML11. „Satelitski navigacijski sistem”

Sistem koji se sastoji od zemljanih stanica, konstelacije satelita i prijamnika koji omogućava da se lokacije prijemnika izračunaju na osnovu signala primljenih od satelita. Uključuje globalne navigacijske satelitske sisteme (GNSS) i regionalne navigacijske satelitske sisteme (RNSS).

ML4., 11.,21. „Softver”

Skup jednog ili više „programa“ ili „mikro programa“ koji se nalaze na bilo kojem opipljivom (materijalnom) medijumu za zapisivanje.

ML20 „Superprovodljivost”

Odnosi se na materijale (tj. metali, legure ili spojevi) koji mogu izgubiti cjelokupni električni otpor (tj. koji mogu postići beskonačnu električnu provodljivost i provoditi vrlo jake el. struje bez Džulovog zagrijavanja).

„Kritična temperatura” (poznata i pod nazivom prelazna temperatura) određenog „superprovodljivog” materijala je temperatura na kojoj materijal gubi otpor na uticaj direktne struje.

Tehnička napomena

„Superprovodljivo” stanje materijala je individualno i odlikuje se »kritičnom temperaturom«, kritičnim magnetskim poljem koje je funkcija temperature; ili kritičnom gustinom struje, koja je s druge strane u funkciji i magnetskog polja i temperature.

ML11 „Svemirska letjelica”

Aktivni i pasivni sateliti i svemirske sonde.

ML22 „Tehnologija”

Specifične informacije nužne za „razvoj“, „proizvodnju“ ili „upotrebu“ određenog proizvoda. Ove informacije imaju oblik tehničkih podataka ili tehničke pomoći.

Tehničke napomene

„Tehnički podaci“ mogu biti u obliku tehničkih crteža, dijagrama, modela, formula, tablica, inženjerskih konstrukcija ili specifikacija, priručnika i instrukcija u pisanom obliku ili na drugim medijima ili uređajima kao što su diskovi, trake i RAM memorije.

„Tehnička pomoć“ može biti u obliku instrukcija, vještina, obuke, radnih znanja konsultantskih usluga „Tehnička pomoć“ može uključivati prenos „tehničkih podataka“.

- ML22 „Osnovna naučna istraživanja”
Eksperimentalna ili teoretska istraživanja koja se načelno koriste za usvajanje novih znanja o osnovnim principima pojava ili uočenih činjenica, koja nisu direktno usmjerena ka nekom opštem ili posebnom cilju.
- ML22 „U javnom domenu”
Ovo je „tehnologija” ili „softver” koji su dostupni za javnu upotrebu bez ograničenja za njihovu dalju distribuciju.
Napomena:
Ograničenja u vezi s autorskim pravima ne mijenjaju svojstvo „tehnologije” ili „softvera” da se nalaze „u javnom domenu”.
- ML13. ”Vlaknasti ili filamentni materijali” obuhvataju:
Kontinuirani monofilamenti;
Kontinuirano predivo;
Trake, platna, prostirke i pletenice;
Rezana vlakna, sortirana vlakna i prekrivače od koherentnih vlakana;
Niti, monokristalne ili polikristalne, bilo koje dužine;
Kaša od aromatičnih poliamida.
- ML10 ”Vozila lakša od vazduha”
Baloni i vazdušni „brodovi” koji se uzdižu uz pomoć toplog vazduha ili gasova lakših od vazduha kao što su helijum ili vodonik.
„Vazdušni brod”
Motorno vazdušno vozilo koje se održava u letu pomoću gasa (uglavnom helijuma, prethodno vodonika) koji je lakši od vazduha.
- ML8., 10., 14 „Vazduhoplov”
Vazdušno vozilo sa fiksnim krilima, obrtnim krilima (swivel wing), rotirajućim krilima (helikopteri), zakretnim rotorom (tilt-rotor) ili zakretnim krilom (tilt-wing).